

Strategia Rozwoju Gminy Łagiewniki

PROJEKT

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	2
II. Podsumowanie diagnozy i analiza SWOT.....	3
III. Kierunki rozwoju gminy.....	7
III.1. Planowanie rozwoju gminy.....	7
III.2. Obszar strategicznej interwencji w obrębie gminy Łagiewniki.....	14
III.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym.....	20
III.4. Model przestrzenno-funkcjonalny.....	22
IV. Wdrażanie Strategii.....	35
IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji Strategii.....	35
IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii.....	38
Załącznik nr 1.....	40
DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY ŁAGIEWNIKI.....	40
1. Ogólne informacje o gminie.....	40
2. Demografia.....	46
3. Sfera społeczna.....	49
3.1. Edukacja.....	49
3.2. Rynek pracy.....	51
3.3. Pomoc społeczna.....	53
3.4. Organizacje pozarządowe.....	56
3.5. Kultura i sport.....	57
4. Sfera gospodarcza.....	61
5. Infrastruktura techniczna.....	63
6. Planowanie przestrzenne.....	70
Załącznik nr 2.....	72
Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki.....	72
Spis rysunków.....	74
Spis tabel.....	75

I. WSTĘP

Niniejszy dokument spełnia zapisy ustawy: o samorządzie gminnym oraz zasadach prowadzenia polityki rozwoju, pozwalając jednocześnie prowadzić procesy rozwojowe w gminie Łagiewniki. W sytuacji zajścia znaczących zmian w otoczeniu, dokument podlegać będzie aktualizacji.

Bazę do opracowania zamierzeń strategicznych dla gminy Łagiewniki stanowiła diagnoza przygotowana w oparciu o dane dostarczone przez Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne, dostępne w publicznej statystyce (Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego), opracowaniach wykonanych przez Gminę (m.in. *Raporty o stanie gminy* za lata 2018 i 2019) oraz inne ogólnodostępne źródła. Aktywny udział w jej opracowaniu wzięł również Zespół roboczy ds. opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki*.

Diagnoza stanowi załącznik do Strategii, bowiem zgodnie ze znowelizowaną ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jest niejako odrębnym opracowaniem. W części zasadniczej dokumentu z kolei znalazło się podsumowanie diagnozy oraz jej uzupełnienie w postaci analizy SWOT. W rozdziale pt. „Kierunki rozwoju gminy” przedstawiono układ dwóch celów strategicznych i odpowiadających im kierunków działań. Następnie uwzględniono obszary strategicznej interwencji w ujęciu gminy, pokrywające się z obszarem rewitalizacji złożonym

z kilku podobszarów, a także określono najważniejsze inwestycje planowane lub pożądane na terenie gminy traktowanej tym razem jako obszar strategicznej interwencji w kontekście całego regionu. Swoistym podsumowaniem tego rozdziału jest przedstawiony docelowy model funkcjonalno-przestrzenny gminy.

Ostatni rozdział zawiera z kolei proces zarządzania wdrażaniem zapisów Strategii oraz wskaźniki służące do jej monitorowania. Zawarto w nim także ogólną charakterystykę ram finansowych realizacji dokumentu.

Poza diagnozą strategiczną, załącznikiem do dokumentu jest ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności Strategii Rozwoju. Ewaluacja ta stanowi nowy element, wprowadzony zmienioną ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Pozwala ona zweryfikować, czy założone kierunki działań odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania, a także ich wpływ na możliwość osiągnięcia celów rozwojowych gminy.

II. Podsumowanie diagnozy i analiza SWOT

Gmina wiejska Łagiewniki położona jest w powiecie dzierzoniowskim w odległości ok. 32 km od Wrocławia, w kierunku południowym. Dominuje w niej funkcja rolnicza. W Łagiewnikach, które stanowią centrum administracyjne gminy, skoncentrowane są małe punkty rzemieślnicze, handlowe, czy usługowe. Gmina posiada również walory turystyczne w szczególności w postaci Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000 - „Masyw Ślęzy” oraz „Wzgórza Niemczańskie”.

Analiza sytuacji demograficznej wskazuje na spadek liczby mieszkańców gminy w latach 2017-2019 o 0,4%, przy czym największy spadek miał miejsce w ostatnich 2 latach. Z prognozy ludności do 2030 r. wynika, że liczba mieszkańców gminy generalnie będzie się zmniejszała, a wzrost wystąpi tylko w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba urodzeń utrzymuje się na podobnym poziomie, za to odnotowano spadek liczby zgonów. Przyrost naturalny z ujemnego przeszedł w dodatni i w 2019 r. osiągnął poziom 7. Rośnie też liczba zawieranych małżeństw.

Gmina Łagiewniki należy do gmin o najmniejszej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, choć poziom spadku liczby bezrobotnych między 2017 a 2019 r. był w gminie najniższy w porównaniu z powiatem dzierzoniowskim. O ponad 1/3 spadła liczba bezrobotnych kobiet, natomiast nastąpił wzrost o 6,7% liczby osób długotrwale bezrobotnych.

Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w gminie Łagiewniki to niepełnosprawność (28,1%), ubóstwo (25,8%) oraz bezrobocie (17,2%), choć w ostatnich latach w każdej z tych kategorii odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z pomocy. Dominującą formą wsparcia są świadczenia niepieniężne. Zmniejsza się liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.

Na terenie gminy Łagiewniki funkcjonują 32 organizacje pozarządowe, z tego 10 to kluby sportowe, a 5 ochotnicze straże pożarne. Ponadto do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich wpisano koła działające w Trzebniku, Ligocie Wielkiej, Jażwinie, Radzikowie, Młynicy, Sokolnikach, Łagiewnikach oraz Słupicach. Największe środki przeznaczane są na dofinansowanie zadań realizowanych przez kluby sportowe i OSP.

Działalność w zakresie kultury i sportu prowadzi Gminny Ośrodek Kultury, Bibliotek i Sportu. Stan techniczny budynku GOKBiS należy określić jako dostateczny. Gminna Biblioteka Publiczna w Łagiewnikach posiada 3 filie - w Jażwinie, Olesznej i Sieniawce. Konta biblioteczne założyło 1119 osób, natomiast aktywni czytelnicy to 911 osób. Biblioteka posiada elektroniczny katalog, ułatwiający pozyskiwanie informacji o oferowanych zbiorach. Działalność kulturalna prowadzona jest także w 10 funkcjonujących w gminie świetlicach wiejskich, zlokalizowanych w: Jażwinie, Ligocie Wielkiej, Łagiewnikach, Olesznej, Przystroniu, Sienicach, Sieniawce, Słupicach, Sokolnikach i Stoszowie. Z zajęć prowadzonych tam przez animatorów kultury korzystają przede wszystkim dzieci i młodzież.

W gminie Łagiewniki odnotowuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON, którego poziom wyniósł 4,3% i był wyższy niż średnia dla powiatu dzierzoniowskiego. Dominują małe firmy, zatrudniające do 9 osób - stanowią 96,4% ogółu wszystkich podmiotów gospodarczych.

Gmina posiada dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej. Dominują gleby bardzo dobre i dobre, pszenno-buraczane. Gleby V i VI klasy stanowią zaledwie 2,6% gruntów ornych w gminie. Średnia wielkość gospodarstw rolnych w gminie to 6,3 ha.

W zarządzie Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach znajduje się 91,5 km sieci wodociągowej, ok. 1430 przyłączy wodociągowych oraz 9,8 km sieci kanalizacyjnej. Prawie 90% mieszkańców gminy podłączonych jest do sieci wodociągowej, natomiast niecałe 50% do kanalizacji. Sieć wodociągowa zasilana jest z ujęć w Białobrzeziu (gmina Kondratowice) oraz Sieniawce. Kanalizacja sanitarna występuje tylko w Łagiewnikach, Olesznej i Sokolnikach. W gminie funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: w Łagiewnikach i Sokolnikach.

Na terenie gminy ZUK prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. Dziewięćdziesiąt procent mieszkańców gminy, którzy złożyli tzw. deklaracje śmieciowe, sortuje odpady. W Łagiewnikach znajduje się także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Najważniejszą trasą przecinającą teren gminy jest droga krajowa nr 8 z Wrocławia do Kudowy-Zdroju. Druga droga krajowa, biegnąca przez teren gminy ma numer 39 i łączy DK8 w Łagiewnikach z DK11 w Baranowie. Jedyną drogą wojewódzką na terenie gminy jest droga nr 384, łącząca Nową Rudę z Łagiewnikami. Układ komunikacyjny uzupełnia sieć 12 dróg powiatowych oraz drogi gminne o długości prawie 77 km (ponad połowę z nich stanowią drogi gruntowe). Przez teren gminy biegną dwie nieczynne linie kolejowe. W 2019 r. linia nr 310 została przejęta przez samorząd województwa, który planuje przywrócić na niej ruch kolejowy w kierunku Niemczy.

Gmina Łagiewniki nie posiada przewodowej sieci gazowej, jednak przez jej teren przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia i w przyszłości będzie możliwa gazyfikacja wsi Łagiewniki, Trzebnik, Radzików, Sokolniki, Sienice, Przystronie i Oleszna, a docelowo nawet wszystkich miejscowości gminy. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła. Gmina jest w pełni zelektryfikowana - siecią zarządza Tauron. Ponadto w Łagiewnikach funkcjonuje biogazownia. Sieć telekomunikacyjna - w postaci linii napowietrznej i kablowej - obejmuje całą gminę. Przez Jażwinę, Janczowice, Mniowice, Łagiewniki, Radzików i Sienice biegnie sieć światłowodowa. Występują tu również linie radiowe: RTCN Ślęza - SLR Czarna Góra oraz RTCN Ślęza - SLR Góra Św. Anny.

Gmina posiada udziały we własności 207 budynków, w tym 27 mieszkalnych. Łącznie w skład gminnego zasobu komunalnego wchodzi 31 lokali mieszkalnych, 3 lokale socjalne oraz dom jednorodzinny.

Tab. 1 Analiza SWOT dla gminy Łagiewniki.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysoka dostępność drogowa, w tym położenie przy drodze krajowej nr 8, - dość dobre połączenia komunikacją zbiorową z Wrocławiem czy Dzierżoniowem, ułatwiające dostęp do usług edukacyjnych, rynków pracy, itd., - walory turystyczne związane z położeniem części gminy w obrębie Ślązkiego Parku Krajobrazowego, - położenie w obrębie Wzgórz Łagiewnickich i Oleszeńskich, Krzyżowych oraz Góry Raduni, - zbiorniki wodne (Tamka, Staw Trzciny w Sieniawce) do wykorzystania turystycznego, - duża liczba obiektów zabytkowych, - dobra jakość gleb, - dodatni przyrost naturalny i wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ostatnim roku, - aktywność placówek edukacyjnych, organizujących różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz uczestniczą w projektach dofinansowanych ze środków zewnętrznych, - niski poziom bezrobocia, - niska (i spadająca) liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w tym osób długotrwale korzystających z pomocy, - duża aktywność mieszkańców przejawiająca się w działalności w organizacjach pozarządowych oraz grupach typu KGW na terenie gminy, - przynależność gminy do LGD Ślązanie oraz Stowarzyszenia Partnerstwo Ziemi Dzierżoniowskiej, - duża liczba organizowanych imprez kulturalnych, - polepszający się stan świetlic wiejskich, które są wykorzystywane do prowadzenia zajęć i organizacji przedsięwzięć dla mieszkańców, a także są dostępne w każdym sołectwie, - wzrost liczby podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalne podtopienia związane z wylewaniem potoków i cieków wodnych w czasie większych opadów deszczu, a także złym stanem rowów melioracyjnych, - niski stopień skanalizowania gminy, - prognozowany spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, - słabsze wyniki egzaminów, odbiegające - w niektórych przypadkach - od średniej powiatu, - stosunkowo wysoki poziom bezrobocia długotrwałego, - zły stan części infrastruktury społecznej, uniemożliwiający poszerzenie oferty kulturalnej, - brak wyznaczonych szlaków turystycznych, - słaba promocja turystyczna gminy, - słabe połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy, - niezadowalający stan techniczny szlaków komunikacyjnych, - niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych, - brak miast/gmin partnerskich,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - budowa drogi ekspresowej S8, - osiedlanie się nowych mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> - ogólnopolska tendencja do starzenia się społeczeństwa,

<ul style="list-style-type: none"> - wzrost popularności turystyki rowerowej, lokalnej, - wprowadzenie tzw. subwencji ekologicznej, - odbudowa linii kolejowej do Niemczy, biegnącej przez gminę Łagiewniki, - perspektywa finansowa UE na lata 2021-2027, - położenie w pobliżu Wrocławia oraz innych większych miast (powiatowych), - przejmowanie i rewitalizacja linii kolejowych przez samorząd województwa 	<ul style="list-style-type: none"> - niskie nakłady budżetu państwa na oświatę, - bliskość bardziej promowanych turystycznie gmin, jak Sobótka, - zmniejszenie wpływów do budżetów samorządów terytorialnych, - zmiany klimatyczne zaburzające rozwój rolnictwa, gł. w zakresie upraw, - ograniczenia prawne związane z obszarami chronionymi na terenie gminy, - niestabilne prawo, - duża konkurencja między jst m.in. w aplikowaniu o fundusze zewnętrzne, - planowana budowa spalarni, - występowanie epidemii.
--	--

III. Kierunki rozwoju gminy

III.1. Planowanie rozwoju gminy

Rozwój gminy został określony poprzez cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań. Te ostatnie stanowią uszczegółowienie celów, jednak nie przedstawiają konkretnych inwestycji, aby zapewnić gminie elastyczność m.in. przy aplikowaniu o fundusze zewnętrzne. Pierwszy z celów strategicznych zakłada przede wszystkim działania w wymiarze gospodarczym i przestrzennym, natomiast drugi - w wymiarze społecznym.

CS 1. STWORZENIE DOBRZYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Ważnym zasobem gminy Łagiewniki jest środowisko naturalne - zarówno rozumiane jako położenie, ukształtowanie terenu, jak i obecność terenów chronionych. Poza tym, że jest to element rozwojowy, stanowi też wyzwanie - bowiem należy zwracać szczególną uwagę, aby prowadzone inwestycje i działania nie zaburzyły stanu środowiska. Wszelkie proponowane kierunki działań realizowane będą z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju - służyć będą mieszkańcom, ale również uwzględniać zagadnienia środowiskowe. Z tego punktu widzenia niezbędna jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków podnosząca ich wydajność, budowa indywidualnych lub zbiorczych oczyszczalni ścieków, dzięki czemu zmniejszy się ilość ścieków odprowadzanych do gruntu.

Modernizacja dróg jest niezbędna, ponieważ duża część mieszkańców pracuje poza gminą, jednak przyczyni się też do zmniejszenia poziomu hałasu czy ilości generowanych spalin. Dobry stan urządzeń melioracyjnych zapobiegać będzie lokalnym podtopieniom, a jednocześnie pozwoli regulować stosunki wodne. Oświetlenie drogowe sprzyja poczuciu bezpieczeństwa publicznego, w tym zwiększa poziom bezpieczeństwa drogowego, ale w wersji energooszczędnej sprzyja jakości powietrza oraz ogranicza koszty funkcjonowania.

Rozwój komunikacji zbiorowej pozwoli osobom uboższym czy starszym dostać się do miejscowości, które stanowią centra usługowe, handlowe czy administracyjne, ale też ograniczy użytkowanie prywatnych środków transportu, a tym samym zanieczyszczenie środowiska.

Odnawialne źródła energii sprzyjać będą produkcji energii w sposób nieszkodliwy dla środowiska, a wręcz wykorzystywać do tego jego elementy. Poza promocją i jak najszerszym stosowaniem OZE, istotnym zadaniem jest termomodernizacja budynków publicznych oraz mieszkalnych. Ograniczenie zbędnej „ucieczki” ciepła poprzez ocieplanie części budynków, modernizację systemu ciepłowniczego, czy nawet izolowanie jego poszczególnych elementów – każde z tych działań wpływa w pewnym stopniu na bilans energetyczny budynku, mogąc łącznie obniżyć jego zapotrzebowanie na energię nawet kilkunastokrotnie. To zaś przekłada się na zyski

dla środowiska naturalnego, ale również dla budżetu gminy, przedsiębiorstw czy osób prywatnych.

Rozwój usług społecznych prowadzony może być tylko w dostosowanych do tego obiektach. Należy jednak zadbać m.in. o ich wyposażenie w OZE, aby nowo powstające czy modernizowane obiekty nie szkodziły środowisku i nie zwiększały presji na środowisko. Ponadto, aby gmina stała się atrakcyjnym miejscem do życia i osiedlania się, niezbędne jest zwiększenie dostępności do takich usług jak opieka nad dziećmi do lat 3, czy przedszkolna, jak również zapewnienie wysokiego poziomu nauczania w szkołach prowadzonych przez gminę. Gmina planuje wspierać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym seniorów. Wsparcie organizacji pozarządowych w postaci skierowanych do nich projektów grantowych, czy doradztwa pozwoli wzmocnić społeczeństwo obywatelskie na terenie gminy oraz budować „sojusz” różnych podmiotów na rzecz poprawy jakości życia w gminie Łagiewniki.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące kierunki działań:

KD 1.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, w tym m.in. rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, promocja i budowa indywidualnych lub zbiorczych oczyszczalni ścieków, modernizacja istniejących oczyszczalni

KD 1.2. Budowa, przebudowa, remont dróg, chodników, ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych

KD 1.3. Lobbing w zakresie rewitalizacji linii kolejowej Strzelin-Łagiewniki

KD 1.4. Utrzymanie dobrego stanu urządzeń melioracyjnych

KD 1.5. Promocja małej retencji oraz zaangażowanie w działania ponadlokalne związane z budową zbiorników retencyjnych

KD 1.6. Rozbudowa oświetlenia drogowego i zmiana istniejącego na energooszczędne

KD 1.7. Wspieranie działań na rzecz podniesienia jakości powietrza przez instalację systemów monitorowania zanieczyszczenia powietrza w gminie

KD 1.8. Podjęcie działań zmierzających do gazyfikacji gminy

KD 1.9. Podejmowanie działań zmierzających do rozwoju komunikacji zbiorowej na terenie gminy przy wykorzystaniu pojazdów elektrycznych lub stosujących inne przyjazne dla środowiska metody napędu, a także budowa infrastruktury do obsługi innych form transportu wykorzystujących różne pojazdy elektryczne

KD 1.10. Promocja i stosowanie OZE oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków na terenie gminy w szczególności poprzez realizację projektów grantowych związanych z OZE oraz termomodernizacją budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych

KD 1.11. Rozwój zrównoważonego systemu gospodarki odpadami

KD 1.12. Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy

KD 1.13. Rozwój infrastruktury społecznej pod kątem rozszerzania funkcji kulturalnych, edukacyjnych (np. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i/lub w wieku przedszkolnym) oraz sportowo-rekreacyjnych (np. poprzez budowę boisk sportowych i infrastruktury towarzyszącej)

KD 1.14. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego oraz czynszowego na terenie gminy

KD 1.15. Realizacja projektów podnoszących jakość kształcenia w gminie, w tym podnoszących kompetencje kluczowe

KD 1.16. Rozpoznanie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych, m.in. kultury, służby zdrowia i dostosowanie do nich oferty instytucji

KD 1.17. Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych m.in. poprzez wspieranie funkcjonowania Klubu Senior +

KD 1.18. Rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym rozbudowa terenów zielonych

KD 1.19. Przygotowanie podstaw do ubiegania się o fundusze zewnętrzne i ich aktywne pozyskiwanie

KD 1.20. Włączanie mieszkańców do współdecydowania o politykach publicznych m.in. poprzez realizację funduszu sołectkiego.

KD 21. Rozwój kompetencji cyfrowych pracowników samorządowych i mieszkańców gminy oraz wyposażenie instytucji publicznych w nowoczesny sprzęt, podnoszący jakość ich pracy

KD 1.22. Wspieranie rozwoju i profesjonalizacji organizacji pozarządowych w szczególności przez projekty grantowe oraz włączenie ich w realizację polityki samorządu

CS 2. ROZWÓJ GOSPODARKI LOKALNEJ W OPARCIU O POTENCJAŁ ENDOGENICZNY

Istniejące tereny inwestycyjne powinny być bardziej promowane, aby miały szansę zainteresować przedsiębiorców. Jednak co istotne - muszą to być tereny uzbrojone, pozwalające na prowadzenie działalności również w sposób bezpieczny dla środowiska naturalnego. Z kolei rolnicy powinni być wspierani chociażby przez działalność doradczą, aby np. ograniczyć stosowanie nawozów sztucznych, czy umożliwić taki rozwój gospodarstw rolnych, który spowoduje zmniejszenie ich ewentualnego negatywnego wpływu na środowisko. Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pozwoli określić rodzaje działalności, jakie mogą być prowadzone na poszczególnych terenach w sposób jak najmniej uciążliwy dla

środowiska, a jednocześnie sprzyjający rozwojowi gminy. Jest to również istotne z punktu widzenia atrakcyjności gminy dla potencjalnych przedsiębiorców, którzy dzięki tym dokumentom wiedzą, gdzie i w jakim zakresie mogą prowadzić swoją działalność.

Drugi cel strategiczny poświęcono także turystyce - przede wszystkim ze względu na obserwowane zmiany w zakresie stylu życia. Uznanie zyskuje bowiem turystyka lokalna, skoncentrowana na poznawaniu własnego regionu, organizacji krótkich, weekendowych wyjazdów. Ponadto coraz bardziej docenia się znaczenie zdrowej, nie przetworzonej żywności. Rodziny z dziećmi są zainteresowane pobytem w gospodarstwach agroturystycznych, aby korzystać z kontaktu z naturą. Ze względu na korzystne położenie przy szlakach komunikacyjnych (z uwzględnieniem perspektyw rozbudowy trasy ekspresowej S8) oraz w pobliżu Wrocławia, gmina może zyskiwać na tworzących się pewnego rodzaju nawykach w zakresie spędzania czasu wolnego.

Ze względu na walory środowiskowe, a także kulturowe, teren gminy może być atrakcyjny dla rozwoju turystyki lokalnej. Najważniejsza pod tym względem wydaje się rozbudowa małej infrastruktury turystycznej ukierunkowanej na rowerzystów (budowa Punktów Obsługi Rowerzystów z możliwością przypięcia roweru, odpoczynku, wykonania drobnej naprawy, czy napompowania kół) bądź zlokalizowanej wokół zbiorników wodnych. Działania gminy mogą się koncentrować także na kreowaniu oferty ukierunkowanej na obserwacje ornitologiczne. Istotne jest zwiększenie promocji gminy zwłaszcza w internecie i nawiązanie współpracy z innymi gminami lub podmiotami je zrzeszającymi. Działania te nie wiążą się z dużymi kosztami dla gminy, a pozwolą wykorzystać istniejącą modę na rozwój lokalnej turystyki i bliskość Wrocławia, czy innych większych miast dla rozwoju gminy. Jednocześnie ukierunkowanie zainteresowania turystów poprzez stworzenie systemu szlaków pieszych, czy rowerowych pozwoli na wykreowanie ruchu turystycznego niezagrażającego środowisku naturalnemu.

Realizacja zadań z zakresu turystyki przełoży się na zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców i ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, jak bezrobocie, czy związane z nim wykluczenie społeczne. Pozwoli na dywersyfikację aktywności gospodarczej i uzyskanie przez mieszkańców dodatkowego źródła dochodów, w szczególności dzięki prowadzeniu gospodarstw agroturystycznych czy oferujących produkty ekologiczne. Ze względu na obecność obszarów chronionych, czy położenie gminy, rozwój przemysłu i tworzenie dużych przedsiębiorstw jest ograniczone, zaś rozwój wybranych form turystyki pozwoli na wykorzystanie zasobów endogennych gminy bez uszczerbku dla środowiska naturalnego. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych technik komunikacji oraz nawiązaniu współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, nadleśnictwem czy Lokalną Grupą Działania, możliwe stanie się osiągnięcie dość dużego zasięgu promocyjnego przy stosunkowo niewielkich kosztach.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące kierunki działań:

KD 2.1. Zwiększenie poziomu pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, uwzględniającymi występowanie obszarów chronionych

KD 2.2. Promocja terenów inwestycyjnych w gminie

KD 2.3. Rozwój terenów przemysłowo-usługowych w kontekście budowy trasy S8

KD 2.4. Wspieranie rolnictwa i przedsiębiorców w szerokim zakresie dotyczącym ich działalności

KD 2.5. Aktywne pozyskiwanie środków na remonty obiektów zabytkowych i wspieranie innych podmiotów w tego typu działaniach

KD 2.6. Wytyczenie szlaków turystycznych (np. rowerowych) na terenie gminy

KD 2.7. Kreowanie atrakcji przyrodniczych, kulturowych i historycznych poprzez tworzenie ścieżek edukacyjnych bądź podobnej infrastruktury

KD 2.8. Przygotowanie i oznakowanie infrastruktury turystycznej, np. wiaty, kosze na odpady, drogowskazy

KD 2.9. Wzmocnienie współpracy z LGD, nadleśnictwem i sąsiednimi gminami w zakresie podnoszenia atrakcyjności turystycznej oraz wspólnej promocji

KD 2.10. Uwzględnianie działań ochronnych przewidzianych dla obszaru Śląskiego Parku Krajobrazowego

KD 2.11. Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych w celach turystycznych i rekreacyjnych (pod kątem różnego rodzaju aktywności, np. wędkarstwo)

KD 2.12. Wspieranie i promocja gospodarstw agroturystycznych oraz gospodarstw ekologicznych

KD 2.13. Realizacja kampanii informacyjnej skierowanej do osób niezatrudnionych o możliwościach podejmowania aktywności zawodowej w branży turystycznej

KD 2.14. Rozbudowa strony internetowej gminy o treści związane z turystyką i spędzaniem czasu wolnego

KD 2.15. Działania promocyjne i informacyjne dotyczące gminy na terenie województwa i kraju, mające na celu rozwój turystyki i przedsiębiorczości na terenie gminy Łagiewniki

Powyższe kierunki działań, a tym samym cele strategiczne, wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w wymiar społeczny, gospodarczy i przestrzenny funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 2 Powiązanie celów strategicznych i kierunków działań dla gminy Łagiewniki z wymiarem społecznym, gospodarczym i przestrzennym polityki jst.

	Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
CS 1. STWORZENIE DOBRZYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO			
KD 1.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, w tym m.in. rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, promocja i budowa indywidualnych lub zbiorczych oczyszczalni ścieków, modernizacja istniejących oczyszczalni			
KD 1.2. Budowa, przebudowa, remont dróg, chodników, ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych			
KD 1.3. Lobbing w zakresie rewitalizacji linii kolejowej Strzelin-Łagiewniki			
KD 1.4. Utrzymanie dobrego stanu urządzeń melioracyjnych			
KD 1.5. Promocja małej retencji oraz zaangażowanie w działania ponadlokalne związane z budową zbiorników retencyjnych			
KD 1.6. Rozbudowa oświetlenia drogowego i zmiana istniejącego na energooszczędne			
KD 1.7. Wspieranie działań na rzecz podniesienia jakości powietrza przez instalację systemów monitorowania zanieczyszczenia powietrza w gminie			
KD 1.8. Podjęcie działań zmierzających do gazyfikacji gminy			
KD 1.9. Podejmowanie działań zmierzających do rozwoju komunikacji zbiorowej na terenie gminy przy wykorzystaniu pojazdów elektrycznych lub stosujących inne przyjazne dla środowiska metody napędu, a także budowa infrastruktury do obsługi innych form transportu wykorzystujących różne pojazdy elektryczne			
KD 1.10. Promocja i stosowanie OZE oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków na terenie gminy w szczególności poprzez realizację projektów grantowych związanych z OZE oraz termomodernizacją budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych			
KD 1.11. Rozwój zrównoważonego systemu gospodarki odpadami			
KD 1.12. Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy			
KD 1.13. Rozwój infrastruktury społecznej pod kątem rozszerzania funkcji kulturalnych, edukacyjnych (np. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i/lub w wieku przedszkolnym) oraz sportowo-rekreacyjnych (np. poprzez budowę			

boisk sportowych i infrastruktury towarzyszącej)			
KD 1.14. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego oraz czynszowego na terenie gminy			
KD 1.15. Realizacja projektów podnoszących jakość kształcenia w gminie, w tym podnoszących kompetencje kluczowe			
KD 1.16. Rozpoznanie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych, m.in. kultury, służby zdrowia, i dostosowanie do nich oferty instytucji			
KD 1.17. Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wśród osób starszych m.in. poprzez wspieranie funkcjonowania Klubu Senior +			
KD 1.18. Rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym rozbudowa terenów zielonych			
KD 1.19. Przygotowanie podstaw do ubiegania się o fundusze zewnętrzne i ich aktywne pozyskiwanie			
KD 1.20. Włączanie mieszkańców do współdecydowania o politykach publicznych m.in. poprzez realizację funduszu sołectkiego.			
KD 1.21. Rozwój kompetencji cyfrowych pracowników samorządowych i mieszkańców gminy oraz wyposażenie instytucji publicznych w nowoczesny sprzęt, podnoszący jakość ich pracy			
KD 1.22. Wspieranie rozwoju i profesjonalizacji organizacji pozarządowych w szczególności przez projekty grantowe oraz włączenie ich w realizację polityki samorządu			
CS 2. ROZWÓJ GOSPODARKI LOKALNEJ W OPARCIU O POTENCJAŁ ENDOGENICZNY			
KD 2.1. Zwiększenie poziomu pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, uwzględniającymi występowanie obszarów chronionych			
KD 2.2. Promocja terenów inwestycyjnych w gminie			
KD 2.3. Rozwój terenów przemysłowo-usługowych w kontekście budowy trasy S8			
KD 2.4. Wspieranie rolnictwa i przedsiębiorców w szerokim zakresie dotyczącym ich działalności			
KD 2.5. Aktywne pozyskiwanie środków na remonty obiektów zabytkowych i wspieranie innych podmiotów w tego typu działaniach			
KD 2.6. Wytyczenie szlaków turystycznych (np. rowerowych) na terenie gminy			
KD 2.7. Kreowanie atrakcji przyrodniczych, kulturowych i historycznych poprzez tworzenie ścieżek edukacyjnych bądź podobnej infrastruktury			
KD 2.8. Przygotowanie i oznakowanie infrastruktury turystycznej, np. wiaty, kosze na odpady, drogowskazy			
KD 2.9. Wzmocnienie współpracy z LGD,			

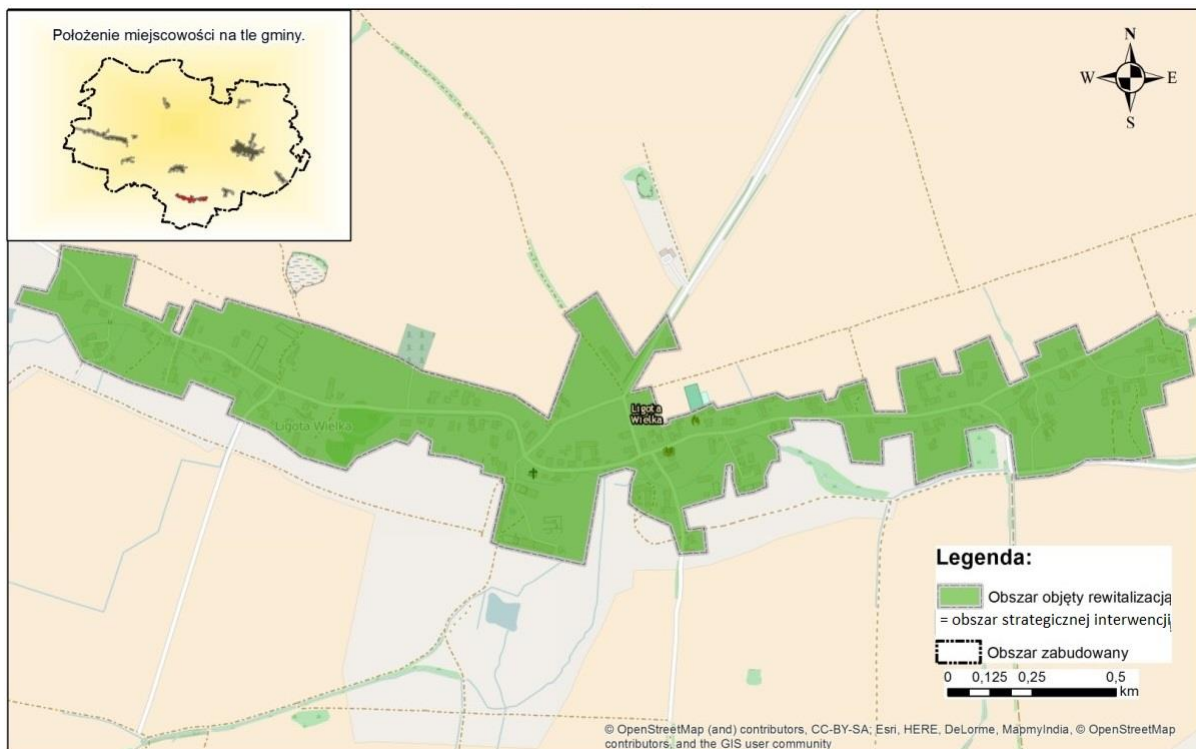
nadleśnictwem i sąsiednimi gminami w zakresie podnoszenia atrakcyjności turystycznej oraz wspólnej promocji			
KD 2.10. Uwzględnianie działań ochronnych przewidzianych dla obszaru Ślązańskiego Parku Krajobrazowego			
KD 2.11. Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych w celach turystycznych i rekreacyjnych (pod kątem różnego rodzaju aktywności, np. wędkarstwo)			
KD 2.12. Wspieranie i promocja gospodarstw agroturystycznych oraz gospodarstw ekologicznych			
KD 2.13. Realizacja kampanii informacyjnej skierowanej do osób niezatrudnionych o możliwościach podejmowania aktywności zawodowej w branży turystycznej			
KD 2.14. Rozbudowa strony internetowej gminy o treści związane z turystyką i spędzaniem czasu wolnego			
KD 2.15. Działania promocyjne i informacyjne dotyczące gminy na terenie województwa i kraju, mające na celu rozwój turystyki i przedsiębiorczości na terenie gminy Łagiewniki			

Źródło: opracowanie własne.

III.2. Obszar strategicznej interwencji w obrębie gminy Łagiewniki

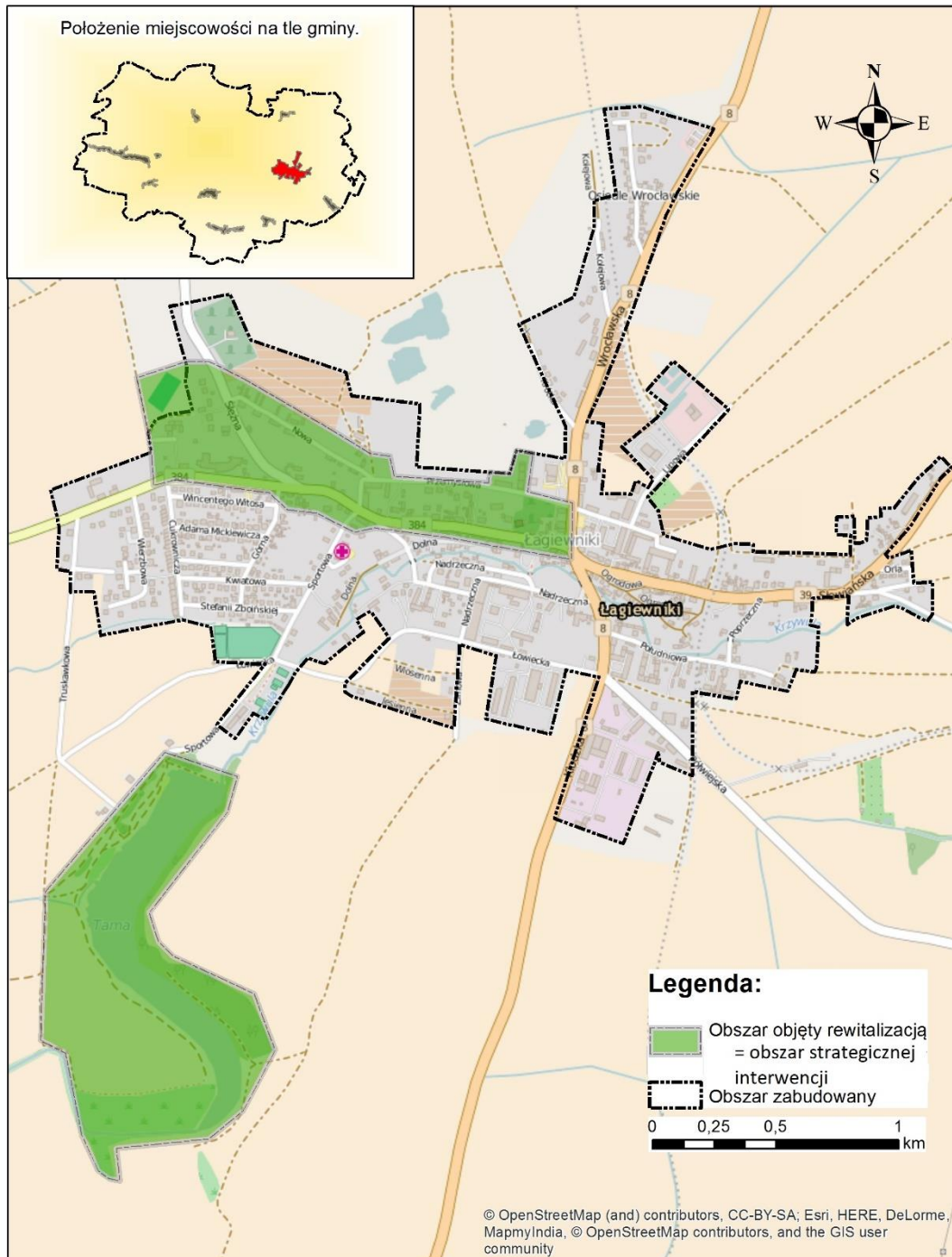
W związku z obowiązującym w gminie Łagiewniki Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Łagiewniki, przyjęto za obszar strategicznej interwencji określony w tym dokumencie obszar rewitalizacji, tj. Ligotę Wielką, Sieniawkę, Sokolniki z Jańską Górą, centralną część Jaźwiny oraz fragment Łagiewnik (ograniczony ulicami: Przemysłową, Wrocławską, Jedności Narodowej, Ślężną i Nową oraz tereny wokół zbiornika wodnego „Tama Łagiewniki”). Wyznaczone obszary rewitalizacji zamieszkuje 1512 osób, co stanowi 20,4% mieszkańców gminy. Jego powierzchnia wynosi 271,71 ha, czyli 2,2% powierzchni całej gminy. Dokonano również analizy zadań zaplanowanych w LPR-ze i zrezygnowano z tych, które zrealizowano lub z powodu zmian w otoczeniu nie mogą zostać zrealizowane.

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji - Ligota Wielka.

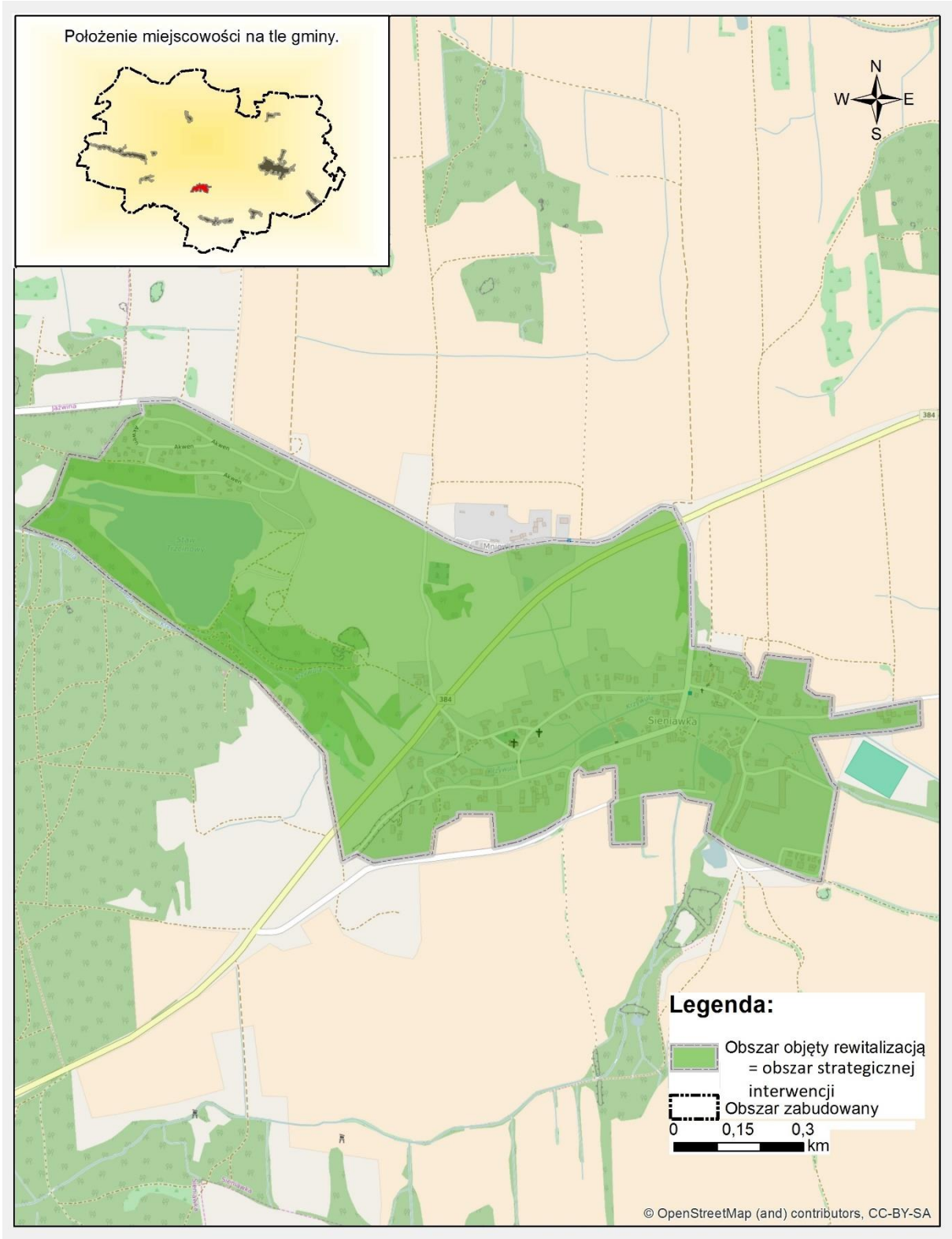
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 2 Obszar strategicznej interwencji w Łagiewnikach.

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3 Obszar strategicznej interwencji - Sieniawka.

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4 Obszar strategicznej interwencji w miejscowości Jaźwina.

Legenda:

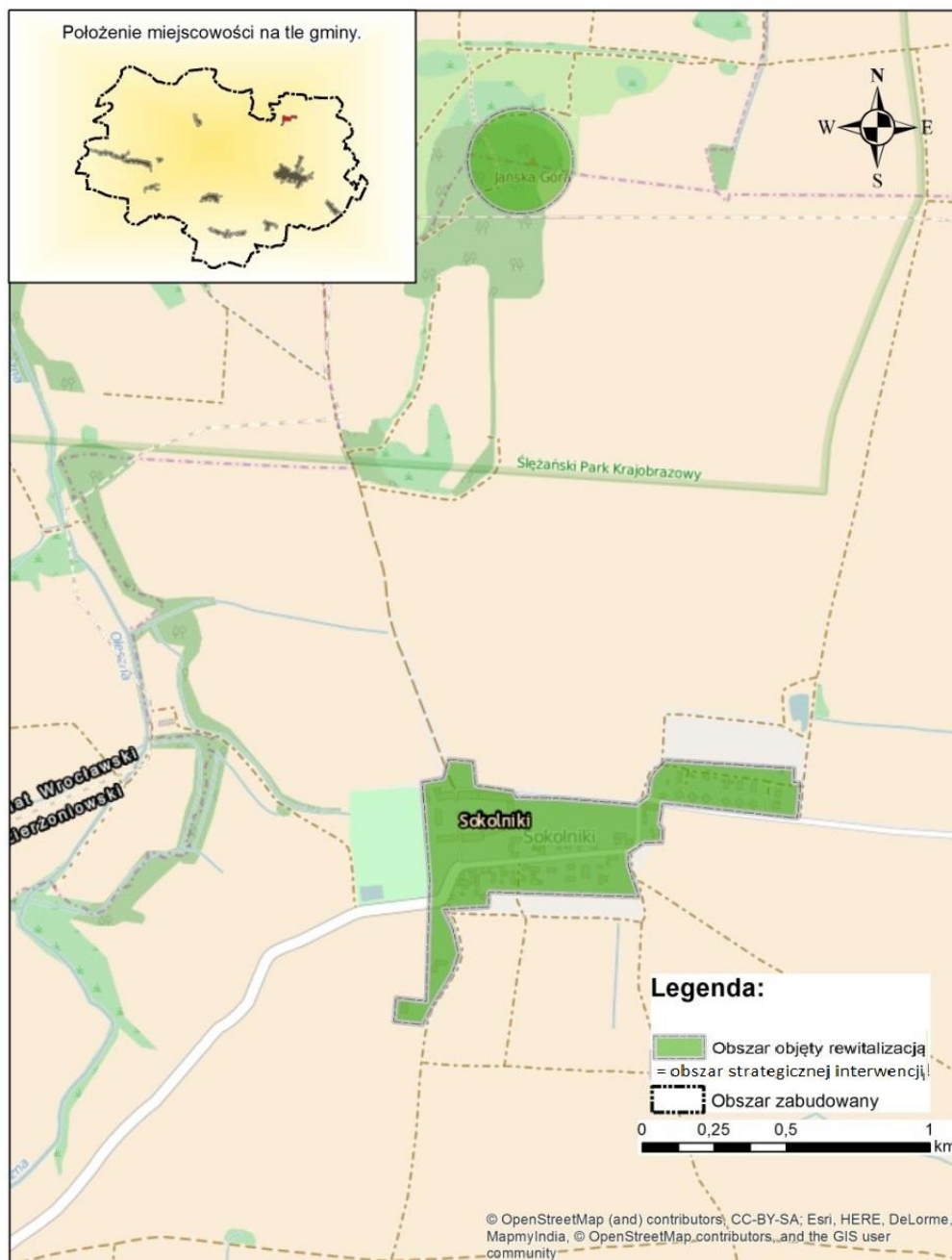
- Obszar objęty rewitalizacją = obszar strategicznej interwencji
- Obszar zabudowany

0 0,05 0,1 km

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 5 Obszar strategicznej interwencji - Sokolniki.

Źródło: opracowanie własne.

Zaplanowano do realizacji następujące zadania:

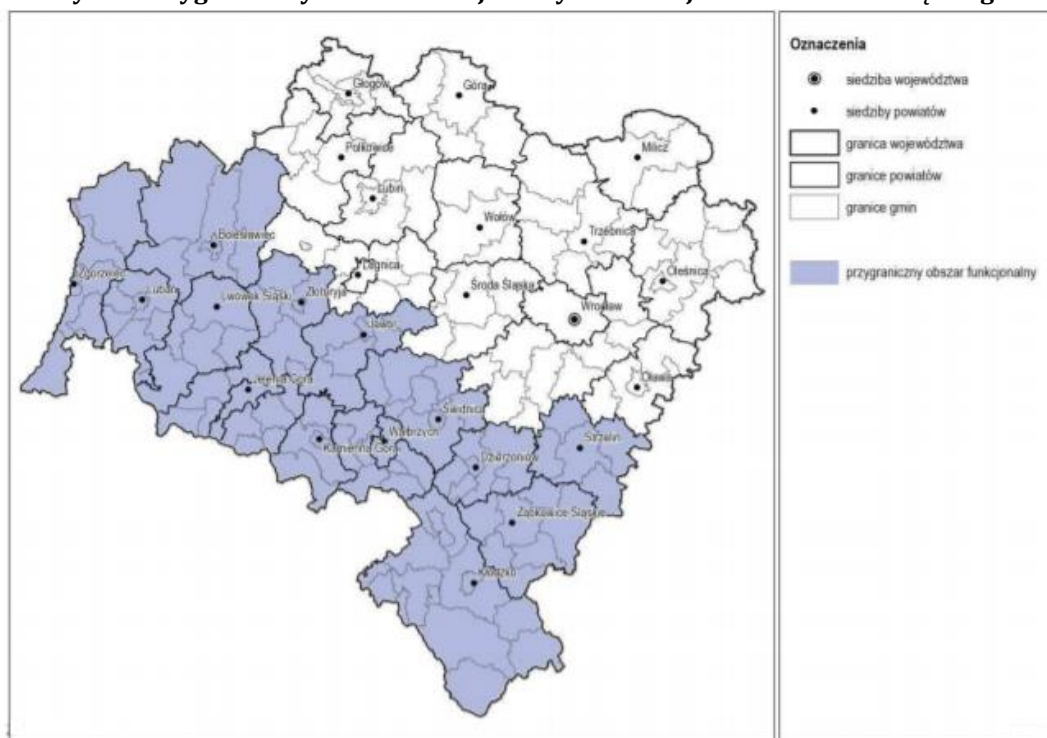
1. Stworzenie miejsca wypoczynku i rekreacji wokół zbiornika "Tama Łagiewniki" w Łagiewnikach.
2. Rozbudowa, przebudowa i doposażenie budynku Gminnego Ośrodka Kultury, Bibliotek i Sportu w Łagiewnikach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół niego.
3. Zagospodarowanie terenu wokół Stawu Trzciniowego w Sieniawce.

4. Remont wieży Bismarcka na Jańskiej Górze wraz ze stworzeniem terenu wypoczynkowego (po ewentualnym pozyskaniu przez gminę terenu).
5. Uporządkowanie i zabezpieczenie terenu wokół dawnego dworu w Ligocie Wielkiej.
6. Zagospodarowanie terenu wokół basenu przeciwpożarowego w Jażwinie.
7. Adaptacja istniejącego budynku po Szkole Podstawowej w Jażwinie wraz z terenem przyległym.
8. Budowa, remont i przebudowa świetlic wiejskich zlokalizowanych na terenie obszaru strategicznej interwencji.
9. Remont dróg gminnych w Jażwinie.
10. Budowa, remont i przebudowa chodników, zejść, mostków i ścieżek na terenie obszaru strategicznej interwencji.

III.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

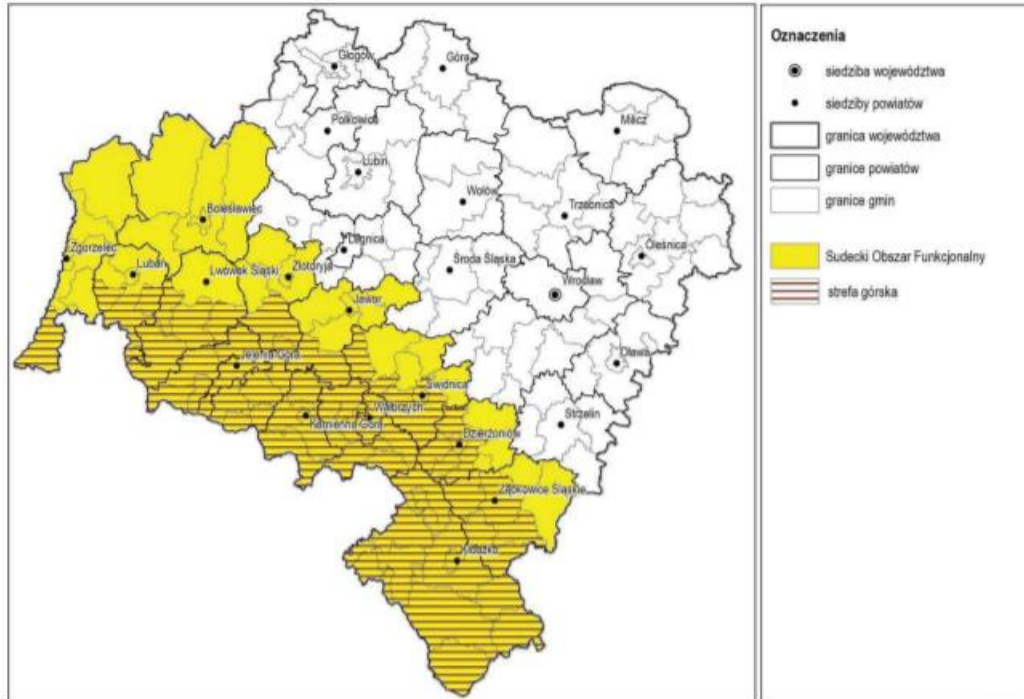
Gmina Łagiewniki nie znajduje się na terenie obszaru strategicznej interwencji według *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*. Zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* gmina należy do przygranicznego obszaru funkcjonalnego oraz Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Rys. 6 Przygraniczny obszar funkcjonalny na tle województwa dolnośląskiego.

Źródło: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, s. 105.

Rys. 7 Sudecki Obszar Funkcjonalny na tle województwa dolnośląskiego.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, s. 108.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wpisano do realizacji następujące inwestycje celu publicznego zlokalizowane na terenie gminy Łagiewniki:

- budowa drogi ekspresowej S8 na odcinku Wrocław (Magnice) - Kłodzko,
- budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Oleszna,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Sokolnikach.

W związku z pracami nad nową perspektywą unijną oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2027, gmina została włączona do tzw. Południowego Obszaru Funkcjonalnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W *Zarysie planu działań* dla tego ZIT-u przewidziano następujące projekty/działania w gminie Łagiewniki:

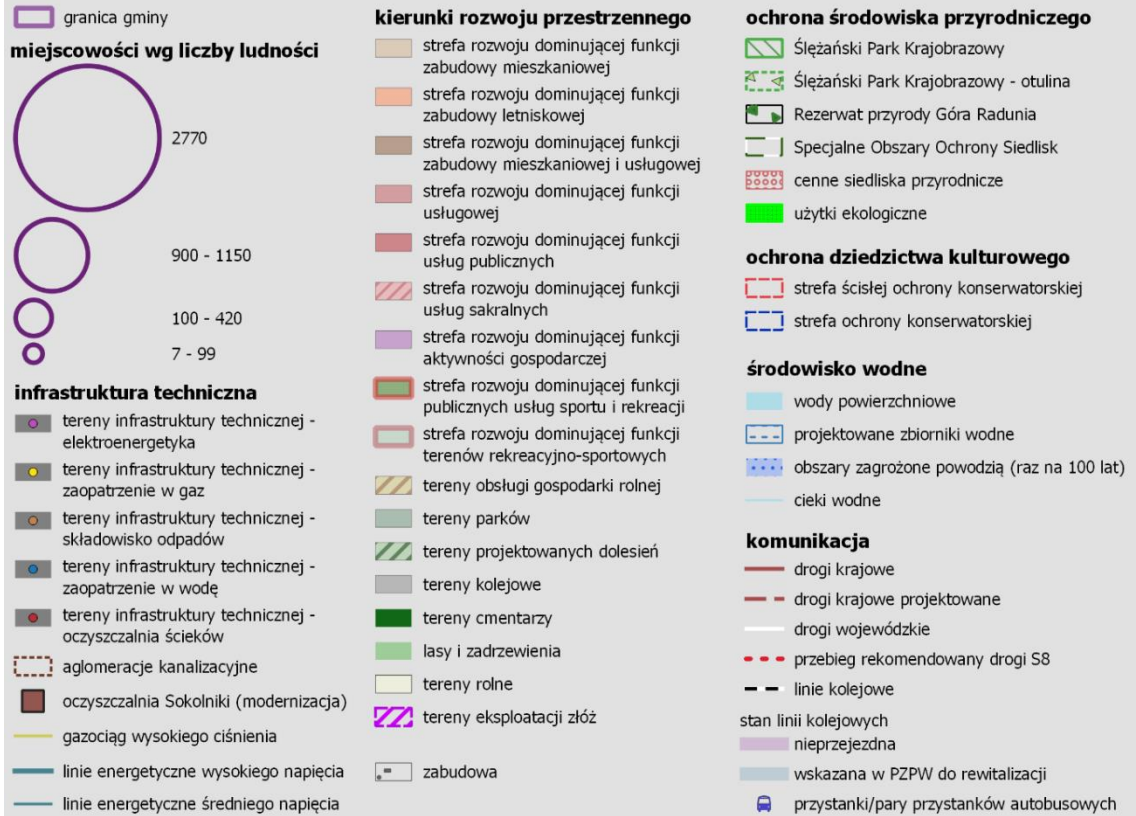
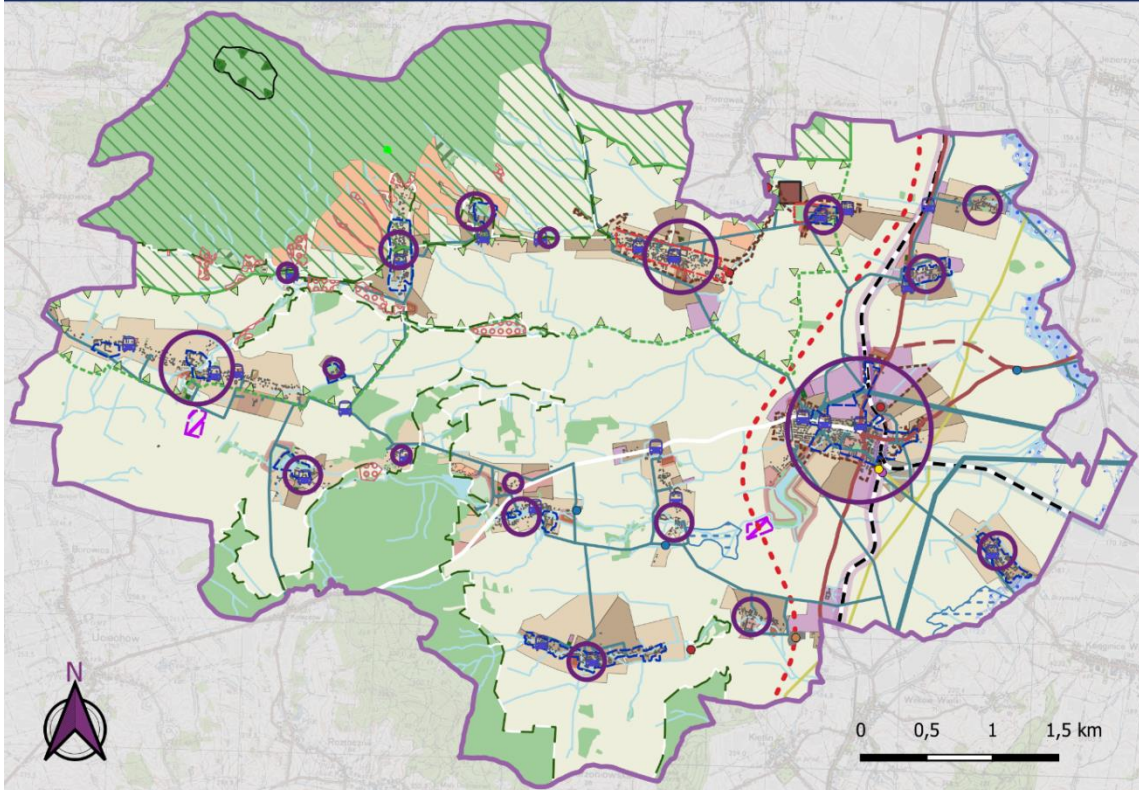
- uruchomienie lokalnego programu wymiany kotłów w budynkach jednorodzinnych i wielorodzinnych - projekt grantowy,
- termomodernizację obiektów użyteczności publicznej,
- budowę, przebudowę oczyszczalni ścieków (zbiorczych i indywidualnych),
- uporządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łagiewniki,
- przebudowę drogi 2878D na odcinku Jązwina-Kiełczyn (projekt Powiatu Dzierżoniowskiego),
- rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie Gminy Łagiewniki,
- budowę oraz wyposażenie obiektu przedszkola w Gminie Łagiewniki,
- tworzenie i rozwijanie miejsc przedszkolnych oraz miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
- zajęcia dodatkowe rozwijające kompetencje kluczowe uczniów Szkół Podstawowych,
- aktywną integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym osób starszych,

- działania wspomagające lokalne organizacje poprzez projekty grantowe,
- rewitalizację obszaru wokół zbiornika TAMA w Łagiewnikach pod kątem turystyki aktywnej,
- działania promocyjne i informacyjne prowadzone na terenie województwa i kraju mające na celu rozwój turystyki i przedsiębiorczości na terenie Gminy Łagiewniki,
- przebudowę i doposażenie budynku Gminnego Ośrodka Kultury, Bibliotek i Sportu,
- rewitalizację stawu trzciniowego w m. Sieniawka pod kątem turystyki przyrodniczo-edukacyjnej.

III.4. Model przestrzenno-funkcjonalny

W niniejszej części przedstawiony został model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łagiewniki (dalej: model) – nie tylko jako jeden z wymaganych elementów strategii rozwoju, ale także jako istotny komponent koncepcyjno-planistyczny, zgodnie z zasadą docelowej integracji dokumentów strategicznych i planistycznych. Jego zasadniczą rolą jest przedstawienie swoistej koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy poprzez pokazanie sposobu organizacji i umiejscowienia najbardziej istotnych elementów w jej przestrzeni. Ujmuje on z jednej strony zagadnienia stałe, które w bardzo niewielkim stopniu podlegają kształtowaniu w ramach polityki rozwoju gminy (ale które stanowią ramy dla kształtowania tego rozwoju) oraz zagadnienia zmienne, podlegające wpływom polityki rozwoju, które mogą być kształtowane w sposób sprzyjający realizacji celów rozwojowych. W kwestii prowadzenia polityki rozwoju w aspekcie funkcjonalno-przestrzennym oraz społeczno-gospodarczym na poziomie lokalnym, najważniejszą rolę pełnią strategia rozwoju oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wyrażają one wolę i aspiracje samorządu lokalnego oraz jego mieszkańców w zakresie kształtowania przestrzeni np. w zakresie realizacji lub świadomego unikania pewnych rodzajów inwestycji, decydowania o przeznaczeniu terenów pod określone rodzaje działalności i ustalenie warunków ich zagospodarowania. Co ważne, model uwzględnia także uwarunkowania wynikające z planowania na wyższych poziomach administracyjnych, zwłaszcza w zakresie lokalizacji inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym, a więc jest spójny w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach planistycznych na poziomie województwa i kraju.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ŁAGIEWNIKI

Część opisowa

Główne ustalenia i zasady rozwoju przestrzennego gminy Łagiewniki wynikające ze SUIKZP, jako podstawa dla modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej¹:

- Na terenie gminy Łagiewniki ustala się ochronę gruntów klas bonitacyjnych (I – III) poprzez wprowadzenie zakazu inwestycji o charakterze nierolniczym poza terenami wskazanymi w części graficznej pod rozwój takich funkcji.
- Grunty leśne powinny być szczególnie chronione i nie należy, poza wyjątkowymi i uzasadnionymi sytuacjami, przeznaczać ich na cele inne niż leśne.
- W zakresie strefy ochrony ujęć wód podziemnych, występujących wokół ujęcia wód podziemnych w Sieniawce, zgodnie z decyzją Starosty Dzierżoniowskiego nr RL.V6223-34/02 z dn. 31.12.2002 r. ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej dla studni nr I i Iz, II, i III w granicach działek, na których znajdują się te studnie.
- Ze względu na walory kulturowe gminy Łagiewniki poprzez działania konserwatorskie należy dążyć do zachowania dziedzictwa historycznego gminy oraz odbudowy i rewaloryzacji zabytków architektury i budownictwa. Wszelkie obiekty i obszary uznane za zabytkowe (tj. wpisane do rejestru zabytków) oraz o walorach zabytkowych (ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków), ich ekspozycja oraz wszystkie znaleziska i relikty archeologiczne powinny zostać objęte ochroną. Ochrona ta polega na wprowadzeniu określonych wymagań konserwatorskich poprzez ustanawianie konserwatorskiej strefy ochrony układów urbanistycznych lub ruralistycznych (tożsamej w ujęciu obiektu lub terenu w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków).
- W modelu wyznacza się obszary o szczególnych walorach środowiska przyrodniczego, tj. Ślezański Park Krajobrazowy, Rezerwat Przyrody „Góra Radunia”, Użytek Ekologiczny pn. paprocie serpentynitowe w Masywie Śleży, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Masyw Śleży”, projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Wzgórza Niemczańskie”. W odniesieniu do tych terenów stosuje się przepisy dotyczące zasad ich ochrony, na podstawie zapisów SUIKZP oraz odrębnych przepisów wskazanych w tym dokumencie.
- Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występujących wzdłuż rzeki Śleży należy uwzględnić wymagania wynikające z przepisów ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2020 r., poz. 310, z późn. zm.).
- W modelu dokonuje się wyznaczenia terenów zgodnie z ich przeznaczeniem, nadając im określoną kategorię w ramach głównych Kierunków Rozwoju Przestrzennego. Przydzielenie terenom określonych kategorii nawiązuje do ustaleń SUIKZP.

¹ Szczegółowe zasady i ustalenia w odniesieniu do wyróżnionych pozycji określone zostały w obowiązującym dokumencie SUIKZP, przyjętym UCHWAŁĄ NR XIV/89/19 RADY GMINY ŁAGIEWNIKI z dnia 31 października 2019 r. - z którym w zakresie przedstawionych zagadnień model jest tożsamy.

- Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych powinno być uzależnione od konkretnych potrzeb, z uwzględnieniem możliwości wykorzystania na ten cel terenów zlokalizowanych blisko węzłów komunikacyjnych oraz głównych szlaków komunikacyjnych. Należy unikać wyznaczania terenów pod zabudowę produkcyjną w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej.
- Na terenie gminy Łagiewniki nie ma potrzeby wyznaczenia dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (uwzględniając prognozę demograficzną oraz przyjmując współczynnik zwiększający zapotrzebowanie wynikający z niepewności procesów urbanizacyjnych) – niemniej jednak nie wyklucza się takiej możliwości, co może wynikać np. z zainteresowania ze względu na budownictwo mieszkaniowe (w tym wielorodzinne) wskutek realizacji programów jego rozwoju (np. na gruntach Skarbu Państwa).
- Należy przyjąć zasadę lokalizowania usług podstawowych i publicznych w centrach ośrodków osadniczych.

Gmina Łagiewniki a Obszary Funkcjonalne

Gmina Łagiewniki znajduje się w granicach kilku obszarów funkcjonalnych wyznaczonych na poziomie wojewódzkim. Rozumiane są one jako obszary szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju. W takim zakresie obszar gminy Łagiewniki lub jego część znajduje się:

- w granicach Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego²,
- w granicach Obszaru Funkcjonalnego Cennego Przyrodniczo³,
- w granicach Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego⁴,

W związku z tym, iż obszary te stanowią szczególny instrument polityki terytorialnej, ukierunkowanej na wsparcie w zakresie charakterystycznych i specyficznych dla nich potrzeb i problemów, kierowana do nich interwencja w zakresie określonych kierunków i projektów dotyczy również gminy Łagiewniki, stanowiącej integralną ich całość.

REKOMENDACJE

Bezpośrednie rekomendacje⁵ dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy Łagiewniki wynikające z Planu Zagospodarowania

² Wskazany na rys.1 „Osadnictwo” oraz na rys.8 w części tekstowej PZPW Dolnośląskiego.

³ Wskazany na rys. 3 „Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo” oraz na rys. 8 w części tekstowej PZPW.

⁴ Wskazany na rys.1 „Osadnictwo” oraz na rys. 9 w części tekstowej PZPW.

⁵ W których gmina Łagiewniki została wyróżniona imiennie.

Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD) (niezależnie od poziomu administracyjnego, którego dotyczą)⁶:

1. W zakresie kierunku 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją oraz kierunku 3.4. Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych – jako postulat kierowany do rządu RP:

- Zapobieganie peryferyzacji ośrodków względem głównych zespołów miejskich poprzez multimodalny zrównoważony rozwój transportu, w tym rewitalizację nieczynnych linii kolejowych: 304) Strzelin – Łagiewniki. Rewitalizacja tej linii daje możliwość uzyskania połączenia kolejowego z ośrodkiem regionalnym – Wrocławiem poprzez wpięcie się w inną linię kolejową, nr 276/481, w kierunku Wrocławia Głównego.

2. W zakresie kierunku 1.3. Zwiększanie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji – jako postulat kierowany do wybranych gmin:

- W ramach zagadnienia kierowanego z poziomu województwa dolnośląskiego do wybranych gmin na jego terenie (w tym gminy Łagiewniki) – oczekuje się wyznaczania w SUIKZP obszarów predestynowanych do lokalizowania podmiotów gospodarczych, jako najbardziej optymalnych.

3. W zakresie kierunku 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich – jako ustalenie obowiązujące wybrane gminy przy sporządzaniu SUIKZP, w zakresie zasad zagospodarowania obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo:

- Ochrona obszarów o nieprzekształconych lub stosunkowo mało zmienionych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz uwzględnianie pozostałych działań ochronnych w zakresie ochrony krajobrazu, sformułowanych w obowiązujących planach ochrony parków krajobrazowych, m.in. Ślezańskiego Parku Krajobrazowego, który jest częściowo położony na terenie gminy Łagiewniki.
- Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.

⁶ * stosowana we wszystkich rekomendacjach oznacza, że zagadnienie uszczegółowione jest na poziomie PZPW.

4. W zakresie kierunku 2.3 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska – jako postulat kierowany do gmin:

- Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

5. W zakresie kierunku 3.3 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej – jako postulat kierowany do wybranych gmin:

- Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.

6. W zakresie kierunku 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy – jako ustalenie obowiązujące wybrane gminy przy sporządzaniu Studium, w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w dokumentach krajowych, wskazanych w pozycjach od K305 do K311 w aneksie nr 1 (do części tekstowej PZPW) i na rysunku PZPW nr 9, w tym m.in: zabezpieczenie lokalizacji zbiornika Oleszna (położonego na terenie gminy Łagiewniki).

7. W zakresie kierunku 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa – jako postulat kierowany do wybranych gmin:

- W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednoczenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego:
- Korytarz (poznańsko-hradecki) – przebieg: S5 Rawicz – Trzebnica – Wrocław Północ – dalej jako DK5 Wrocław Południe – dalej jako S8 Magnice – dalej jako DK8 Łagiewniki – Ząbkowice Śląskie, Kłodzko – Kudowa-Zdrój granica państwa.
- 19) Korytarz (dzierżoniowski) – przebieg: DW384 Łagiewniki – Dzierżonów.

Pośrednie rekomendacje⁷ dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na terenie wszystkich gmin z województwa dolnośląskiego wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (niezależnie od poziomu administracyjnego, którego dotyczą), wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego obejmują:

1. W zakresie kierunku 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:

- 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
 - 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;
2. Uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

2. W zakresie kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).

- Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.

- Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

- Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.

⁷ Dotyczące również gminy Łagiewniki (w niektórych przypadkach stosowane np. tylko do gmin z wybranego obszaru funkcjonalnego – w takich przypadkach zwrócono uwagę jedynie na obszary funkcjonalne, które swym zasięgiem obejmują gminę Łagiewniki) .

- Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

3. W zakresie kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Uwzględnianie założeń *Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego* w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
- Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).
- Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.
- Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:
 - 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
 - 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

4. W zakresie kierunku 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.
- Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.

5. W zakresie kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na OZE przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 (w części tekstowej PZPW) i na rysunku nr 6 w PZPW – przy czym gminę Łagiewniki dotyczy tylko jeden punkt, kierowany do wszystkich gmin w województwie (inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego – PGNiG S.A.)

- Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.
- Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin.
- Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.
- Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:
 - 1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,
 - 2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.
- Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:
 - 1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,
 - 2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.
- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.
- Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - *Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim*.
- Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
 - 1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,

- 2) o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
 - 3) o wysokim nasłonecznieniu,
 - 4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.
- Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.
 - Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.

6. W zakresie kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na OZE przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu - jako ustalenie obowiązujące dla gmin przy sporządzaniu Studium, w zakresie zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych wraz z zaleceniami:

- Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych* dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji. Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji*, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

7. W zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów - jako ustalenie w zakresie polityki Samorządu Województwa Dolnośląskiego w odniesieniu do wszystkich gmin w województwie:

- Zapewnienie warunków dla realizacji zadań ujętych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022 oraz Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym, dotyczących: planowanych inwestycji celu publicznego w zakresie regionalnych i zastępczych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz rekultywacji składowisk komunalnych.
- Zapewnienie warunków dla realizacji zadań ujętych w Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2017), w tym inwestycji w zakresie: wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej, indywidualnych systemów oczyszczania ścieków

(przydomowe oczyszczalnie ścieków), a także modernizacji/ rozbudowy lub budowy oczyszczalni ścieków.

- Zapewnienie warunków dla wyposażenia w sieć kanalizacyjną i urządzenia służące oczyszczaniu ścieków na terenach wchodzących w skład wyznaczonych aglomeracji ściekowych (przyjętych Uchwałami Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, lecz nieuwzględnionych w obowiązującym AKPOŚK 2017).

8. W zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Uwzględnienie możliwości realizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych.
- W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.
- Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.
- Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:
 - 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
 - 2) poza aglomeracjami ściekowymi:
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.
- W lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

9. W zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.
- Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

10. W zakresie kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy – jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”.
- Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych
- Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego.
- Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.
- Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.
- Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy.
- Zabezpieczenie lokalizacji zbiorników małej retencji, które były zawarte w Programie⁸ małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim. Na terenie gminy Łagiewniki są to:

- 1) Zbiornik Słupice
- 2) Zbiornik Ratajno

11. W zakresie kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy – jako ustalenie obowiązujące dla gmin przy sporządzaniu Studium, w zakresie zasad zagospodarowania Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego (do którego należy gmina Łagiewniki):

⁸ Program ten obowiązywał do dnia 12 września 2019 r. i został uchylony Uchwałą nr X/280/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12.09.2019 r. w związku z przejściem kompetencji w zakresie małej retencji przez PGW Wody Polskie. Zabezpieczenie lokalizacji poniższych zbiorników małej retencji stanowi niemierniej postulat samorządu Województwa Dolnośląskiego kierowany do wybranych gmin (w tym gminy Łagiewniki).

- Stosowanie w studiach gmin zasad ochrony środowiska i jego zasobów uwzględniających ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne).
- Ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:
 - 1) lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji,
 - 2) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
 - 3) utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
 - 4) odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
 - 5) ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.

12. W zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców - jako postulat kierowany do wszystkich gmin:

- Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.
- Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.
- Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.
- Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:
 - 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
 - 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową; z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.

Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych, wykazane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – których lokalizacja wskazana została na terenie gminy Łagiewniki:

- K6 Budowa drogi ekspresowej S8 na odcinku Wrocław (Magnice) – Kłodzko (PBDK⁹),
- K224 Oleszna - budowa sieci kanalizacyjnej Łagiewniki (AKPOŚK 2017¹⁰),
- K282 Sokolniki-Modernizacja Oczyszczalni Łagiewniki (Sokolniki) (AKPOŚK 2017),

IV. Wdrażanie Strategii

IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji Strategii

Na możliwość realizacji zapisów strategii wpływa w dużym stopniu jej zgodność z politykami jednostek wyższego/niższego rzędu. W przypadku niniejszego opracowania skuteczność tę warunkuje zgodność ze strategiami rozwoju opracowanymi przede wszystkim na szczeblu ponadlokalnym¹¹, wojewódzkim i krajowym. Pozwala to na współpracę w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz uzyskanie efektu synergii i wzmacniania pozytywnych efektów realizowanych przedsięwzięć.

Tab. 3 Zgodność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Strategia Rozwoju Gminy Łagiewniki na lata 2021-2026	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020-2030, obejmująca swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 2030			
	Bardziej inteligentne terytorium	Terytorium bliżej obywateli	Terytorium lepiej skomunikowane	Terytorium przyjazne dla środowiska, wykorzystujące swój potencjał
CS 1. Stworzenie dobrych warunków do życia z poszanowaniem środowiska naturalnego				
CS 2. Rozwój gospodarki lokalnej w oparciu o				

⁹ Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.),

¹⁰ Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017,

¹¹ W analizie nie uwzględniono strategii rozwoju dla powiatu dzierzoniowskiego ze względu na okres jej obowiązywania, tj. 2014-2020. Zatem w momencie opracowywania strategii rozwoju gminy Łagiewniki, dokument na poziomie powiatowym traci ważność.

potencjał endogeniczny					
Strategia Rozwoju Gminy Łagiewniki na lata 2021-2026	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030				
	Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu
	CS 1. Stworzenie dobrych warunków do życia z poszanowaniem środowiska naturalnego				
CS 2. Rozwój gospodarki lokalnej w oparciu o potencjał endogeniczny					
Strategia Rozwoju Gminy Łagiewniki na lata 2021-2026	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030				
	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych		Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
	CS 1. Stworzenie dobrych warunków do życia z poszanowaniem środowiska naturalnego				
CS 2. Rozwój gospodarki lokalnej w oparciu o potencjał endogeniczny					

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy podlega przyjęciu przez Radę Gminy Łagiewniki w drodze uchwały. Za realizację poszczególnych jej zapisów odpowiada organ wykonawczy, tj. Wójt Gminy Łagiewniki. Realizacja poszczególnych celów i wdrażanie kierunków działań zależy w dużej mierze od sprawności aparatu urzędniczego, który podlega Wójtowi – pracowników Urzędu

Gminy oraz jednostek organizacyjnych. Należy jednak podkreślić, że w niniejszym dokumencie postuluje się włączenie jak najszerszego grona mieszkańców (zarówno w postaci liderów lokalnych, jak i osób wchodzących w skład sformalizowanych ciał, jakimi są organizacje pozarządowe). Chociaż nie są oni bezpośrednio zaangażowani w prace administracji samorządowej, to bez ich wsparcia realizacja założeń Strategii nie przyniesie zamierzonych efektów.

Za monitoring postępów wdrażania zapisów Strategii odpowiadać będzie zespół ds. monitoringu, powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Łagiewniki. Monitorowanie - dzięki zmianom ustawy o samorządzie gminnym i wprowadzeniu konieczności opracowania przez samorządy raportów o stanie gminy - staje się z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy łatwiejsze. Mimo to niezwykle istotny będzie proces gromadzenia danych pozwalających na przygotowanie takiego opracowania. Do zadań zespołu będzie zatem należało gromadzenie danych z komórek organizacyjnych Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych. Na tej podstawie przygotowany zostanie raport stanowiący element Raportu o stanie gminy. Dzięki temu obejmą go wszelkie zasady dotyczące publikowania Raportu o stanie jst, w tym związane z prowadzeniem dyskusji na jego temat. Informacja o treści raportów powinna być ogłaszana na stronach internetowych gminy, profilach w mediach społecznościowych, czy poprzez informacje rozsyłane radnym i sołtysom.

Na początku 2026 r. należy przeanalizować poziom osiągnięcia wskaźników służących ewaluacji celów strategicznych. Na tej podstawie będzie możliwe stwierdzenie, czy nadal zachowują one swoją aktualność, niezależnie od zmian w otoczeniu społecznym, gospodarczym, czy prawnym. Analizie powinny zostać poddane przede wszystkim wskaźniki wykorzystywane w diagnozie strategicznej.

Z kolei do oceny efektywności wdrażania poszczególnych kierunków działań służy następujący zestaw wskaźników:

Tab. 4 Wskaźniki monitoringu realizacji kierunków działań strategicznych.

Cel strategiczny	Wskaźniki monitoringu
CS 1. STWORZENIE DOBRYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO	<ul style="list-style-type: none"> - długość nowej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km], - długość zmodernizowanych dróg [km], - długość oczyszczonych rowów melioracyjnych [km], - liczba nowych, energooszczędnych punktów świetlnych [szt.], - poziom zmniejszenia emisji CO₂, - liczba zmodernizowanych i nowych obiektów infrastruktury społecznej [szt.], - liczba uczniów objętych działaniami służącymi poprawie jakości kształcenia [os.], - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem [os.],

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych projektów służących poprawie jakości kształcenia oraz zapobiegającym zjawisku wykluczenia społecznego [szt.], - powierzchnia zrewitalizowana [ha], - wysokość pozyskanych środków zewnętrznych [zł], - liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę [szt.], - wysokość rozdysponowanych środków z funduszu sołeckiego na 1 mieszkańca [zł/os.]
CS 2. ROZWÓJ GOSPODARKI LOKALNEJ W OPARCIU O POTENCJAŁ ENDOGENICZNY	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych i zaktualizowanych mpzp [szt.], - wysokość środków zewnętrznych pozyskanych w zakresie turystyki [zł], - liczba wytyczonych szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych [szt.], - liczba utworzonych punktów obsługi turystów [szt.], - powierzchnia zagospodarowanych terenów wokół zbiorników wodnych [ha]

Źródło: opracowanie własne.

Aktualizacja Strategii będzie dokonywana w szczególności w przypadku, gdy zasadność takiego działania wykaże analiza wskaźników wykorzystanych do diagnozy. Może się bowiem okazać, że w którejś ze sfer sytuacja ulegnie znaczącemu pogorszeniu i wówczas niezbędne będzie skoncentrowanie się na tej dziedzinie w postaci sformułowania np. dodatkowych kierunków działań. Ponadto należy uwzględnić zmiany w otoczeniu ekonomicznym i prawnym, związane chociażby z przenoszeniem nowej perspektywy unijnej na poziom regionalny i opracowywaniem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2027. Może więc być konieczne dostosowanie zapisów niniejszego dokumentu do kształtu RPO WD lub - na późniejszym etapie - do wymogów formalnych ogłaszanych konkursów.

IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Zidentyfikowane w niniejszej strategii cele strategiczne i kierunki działań wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Planowane źródła finansowania strategii, to w szczególności:

- budżety jednostek samorządu terytorialnego – gminy, powiatu, województwa;
- budżet państwa, w tym dotacje celowe ministerstw;
- środki z funduszy krajowych (m.in. Narodowego Funduszu Zdrowia, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Dróg Samorządowych, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- środki z funduszy europejskich (m.in. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego);

- środki własne partnerów biorących udział w realizacji celów strategii, np. organizacji pozarządowych;
- środki podmiotów prywatnych (w tym np. fundacji korporacyjnych, które organizują konkursy dla NGO, przedsiębiorców).

Szczegółowe określenie ram finansowych na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na szeroki zakres tematyczny, brak długookresowych źródeł finansowania, konkursowy charakter większości programów pomocowych, niedomknięty jeszcze etap programowania środków unijnych i powstawania dokumentów programowych na lata 2021–2027, a także ogólne zapisy strategii, pozwalające na dostosowywanie konkretnych przedsięwzięć do najbardziej bieżących potrzeb i preferowanych sposobów ich realizowania. Ponadto wysokość środków przeznaczonych na realizację strategii będzie zależała od stopnia zaangażowania różnych podmiotów – partnerów realizacji strategii.

Dodatkowo, dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania prawne i ekonomiczne, powodują, iż określanie wysokości środków potrzebnych do realizacji zadań (zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków), będzie w większym stopniu możliwe na etapie opracowywania projektów uszczegóławiających założenia strategii. Zakłada się również, iż cele i kierunki działań określone w strategii, będą wyznaczały kierunki finansowania polityki gminy i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach. Zapisy strategii będą również podstawą do podejmowania działań związanych z pozyskiwaniem środków zewnętrznych.

Załącznik nr 1.

DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY ŁAGIEWNIKI

1. Ogólne informacje o gminie

Gmina wiejska Łagiewniki położona jest w powiecie dzierzoniowskim w odległości ok. 32 km od Wrocławia, w kierunku południowym. Od południa graniczy z gminą Niemcza, od południowego-wschodu - z gminą wiejską Dzierżoniów, od północnego-wschodu - gminą Marcinowice, od północy - z gminami Sobótka i Jordanów Śląski, od zachodu - z gminą Kondratowice. Powierzchnia gminy to 124,47 km². W jej skład wchodzi 19 miejscowości, w tym 14 wsi sołeckich, zamieszkiwanych łącznie przez 7327 osób (stan na dzień 31.12.2019 r.).

Tab. 5 Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Łagiewniki w 2019 r.

	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1	Domaszów	3
2	Janczowice	70
3	Jaźwina	751
4	Kuchary	55
5	Ligota Wielka	306
6	Łagiewniki	2673
7	Młynica	166
8	Mniowice	27
9	Oleszna	888
10	Przystronie	164
11	Radzików	283
12	Ratajno	256
13	Sieniawka	390
14	Sienice	359
15	Słupice	390
16	Sokolniki	250
17	Stoszów	157
18	Trzebnik	111
19	Uliczno	28
	Razem	7327

Źródło: opracowanie własne.

W gminie dominuje funkcja rolnicza - głównie produkcja pszenicy i buraków cukrowych. W Łagiewnikach, które stanowią centrum administracyjne, skoncentrowane są małe punkty rzemieślnicze, handlowe czy usługowe. Gmina posiada również walory turystyczne, wynikające przede wszystkim z obecności na jej terenie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego (2580 ha na terenie miejscowości Jaźwina, Oleszna, Uliczno, Kuchary, Młynica, Domaszów i Sokolniki, a także

Góra Radunia). Ponadto wyznaczono granice obszarów Natura 2000 - „Masyw Ślęży” oraz „Wzgórza Niemczańskie”.

Pierwsze ślady osadnictwa pochodzą sprzed ok. 6000 lat, natomiast wzmianki historyczne pojawiły się w XIII i XIV w. W XVI w. do Łagiewnik przybyli cystersi. Do najstarszych wsi należą: Jaźwina (pierwsze pisemne wzmianki z XIII w., w południowej części wsi pozostałości średniowiecznego grodziska), Ligota Wielka (początki osadnictwa datowane na okres kultury łużyckiej, w 1566 r. zbudowano tu dwór rycerski), Przystronie (grodzisko średniowieczne z XI-XIII w.), Radzików (kościół p.w. Św. Piotra i Pawła z XIV w., dwór renesansowy z XVI w.), Sienice (wieś datowana na XIV w., lecz ciągłość osadnictwa trwa od epoki neolitu), Słupice (kościół p.w. Św. Michała Archanioła z ok. 1400 r., dwór rycerski z 1507 r.), Stoszów (kościół p.w. Św. Trójcy z 1376 r., renesansowy dwór z 2. poł. XVI w.)¹². Przełom XIX i XX w. oznaczał dla gminy, a przede wszystkim samych Łagiewnik uprzemysłowienie. Działały tu m.in. mleczarnia parowa, fabryka kawy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-pożyczkowa; powstało osiedle domów robotniczych. W 1947 r. uruchomiono cukrownię.

Do wojewódzkiego wykazu zabytków wpisano następujące obiekty z terenu gminy:

Tab. 6 Obiekty zabytkowe w gminie Łagiewniki.

Miejscowość	Obiekty zabytkowe
Jaźwina	- zespół kościelny - kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego. cmentarz przykościelny oraz mur z bramą cmentarza, cmentarz ewangelicki, plebania i budynek gospodarczy, - ruina pałacu, - zespół dworski - dwór (obecnie dom mieszkalny), 2 oficyny, 2 stodoły, budynek gospodarczy (obecnie mieszkalno-warsztatowy), 3 budynki mieszkalno-gospodarcze, 12 domów mieszkalnych, 3 budynki gospodarcze, wozownia, 2 obory, drewnutnia, - 9 budynków mieszkalnych (w jednym obecnie mieści się biblioteka i świetlica).
Kuchary	- zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem: pałac, mur z bramą, 2 obory, park pałacowy, - dom mieszkalno-gospodarczy.
Ligota Wielka	- zespół kościelny: kościół filialny p.w. NMP Królowej Polski, cmentarz przykościelny, cmentarz parafialny, - zespół dworsko-pałacowy z folwarkiem: ruina dworu, 2 oficyny dworskie, spichlerz, 3 obory, budynek gospodarczy, most na fosie, park dworski, - 2 domy mieszkalne, - dom mieszkalno-gospodarczy.

¹² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łagiewniki, s. 18.

Łagiewniki	<ul style="list-style-type: none"> - zespół kościelny przy ul. Kłodzkiej: kościół pomocniczy p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, cmentarz przykościelny, kaplica grobowa na cmentarzu, kaplica grobowa rodziny Grust, dzwonnica, mur kościelny, cmentarz parafialny, - kościół klasztorny cystersów przy ul. Nadrzecnej, obecnie parafialny p.w. św. Józefa, - zespół pałacowy przy ul. Nadrzecnej: nieużytkowany pałac, dwór konwersów cysterskich (obecnie oficyna dworska), 2 oficyny mieszkalne, mur z bramami, 2 stodoły, spichlerz, obora, park pałacowy, - oficyna klasztorna przy ul. Kłodzkiej, - poczta przy ul. Słowiańskiej, - przedszkole przy ul. Jedności Narodowej, - Ośrodek Sportu i Rekreacji, - 24 domy mieszkalne, - 2 budynki gospodarcze w zespole przy ul. Jedności Narodowej 40, - dom mieszkalny, obecnie plebania przy ul. Kłodzkiej, - dom mieszkalny z apteką, - dom mieszkalno-gospodarczy przy ul. Słowiańskiej 19, - stodoła i budynek gospodarczy w zespole przy ul. Słowiańskiej 24, - obora i dom mieszkalny w zespole przy ul. Słowiańskiej 27, - budynek Pogotowia Energetycznego i transformatora przy ul. Jedności Narodowej 30, - dworzec kolejowy, budynek WC w zespole dworca, magazyn dróżnika, - dom mieszkalny - dawna stacja kolejowa przy ul. Półwiejskiej 4a/4, - willa dyrektora w zespole cukrowni, budynek administracyjny i mur z bramą.
Młynica	<ul style="list-style-type: none"> - dom mieszkalno-gospodarczy, - dom mieszkalny, - park krajobrazowy.
Oleszna	<ul style="list-style-type: none"> - zespół kościelny: kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP, cmentarz przykościelny, 2 kaplice grobowe, mur z bramą, - cmentarz parafialny, kaplica na cmentarzu parafialnym, - zespół dworski z folwarkiem: dwór, dom mieszkalny, 2 oficyny, 4 obory, 2 stodoły, garaż, mur z bramą, - dom mieszkalny ze stodołą przy ul. Bocznej, - 11 domów mieszkalnych, w tym 1 nieużytkowany, - dom ludowy, obecnie mieszkalnych przy ul. Ślężnej 14, - 3 obory w zespole, stodoła, mur z bramami przy ul. Ślężnej 14a/12, - dom mieszkalny w zespole z wozownią i oborą przy ul. Ślężnej 27, - spichlerz - obecnie budynek mieszkalno-gospodarczy, - dom mieszkalny ze stodołą przy ul. Ślężnej 66, - dom mieszkalny w zespole z 2 stodołami i chlewem przy ul. Wąskiej 1, - budynek gospodarczy, obecnie mieszkalno-gospodarczy przy ul. Wąskiej, - dom mieszkalno-gospodarczy przy ul. Wesołej 15, - dom mieszkalny w zespole z budynkiem gospodarczym (obecnie mieszkalno-gospodarczy) i oborą przy ul. Wesołej 17.
Przystronie	<ul style="list-style-type: none"> - zespół pałacowo-folwarczny: pałac, oficyna mieszkalno-gospodarcza,

	<p>oficyna mieszkalna, budynek gospodarczy, 2 spichlerze, 2 obory, 2 stajnie, gorzelnia, młyn, park pałacowy, dom mieszkalno-gospodarczy, 5 domów mieszkalnych,</p> <p>- wiatrak holenderski.</p>
Radzików	<p>- zespół kościelny: kościół filialny p.w. św. Piotra i Pawła, cmentarz przykościelny z murem i bramą, kostnica (obecnie magazyn),</p> <p>- cmentarz parafialny,</p> <p>- zespół dworski z folwarkiem: renesansowy dwór (nieużytkowany), obora, obora-spichlerz, stodoła,</p> <p>- szkoła (obecnie dom mieszkalny) pod nr. 53,</p> <p>- dom mieszkalno-gospodarczy pod nr. 1, dawniej plebania,</p> <p>- 3 domy mieszkalne,</p> <p>- dom mieszkalno-gospodarczy i stodoła pod nr. 24 i 24a,</p> <p>- dom mieszkalny i budynek gospodarczy pod nr. 50.</p>
Ratajno	<p>- zespół kościelny: kościół parafialny p.w. św. Antoniego, cmentarz przykościelny, mur z bramą,</p> <p>- dwór, obecnie dom mieszkalny pod nr. 21,</p> <p>- 4 domy mieszkalne, w tym 1 ze sklepem,</p> <p>- dom mieszkalno-gospodarczy,</p> <p>- dom mieszkalno-gospodarczy z budynkiem gospodarczym w zespole pod nr. 36.</p>
Sieniawka	<p>- zespół kościelny: kościół filialny p.w. św. Jana Chrzciciela, kaplica p.w. św. Jana Nepomucena, cmentarz przykościelny,</p> <p>- zespół dworski z folwarkiem: klasztor żeński (następnie dwór, nieużytkowany), oficyna mieszkalno-gospodarcza, 2 obory, stajnia, 3 stodoły, trafostacja,</p> <p>- szkoła,</p> <p>- 2 domy mieszkalne,</p> <p>- 2 domy mieszkalno-gospodarcze.</p>
Sienice	<p>- zespół kościelny: kościół filialny p.w. św. Izydora, cmentarz przykościelny, 2 kaplice grobowe, w tym jedna rodziny Grundmann,</p> <p>- plebania (obecnie dom mieszkalny) w zespole z oborą pod nr. 17,</p> <p>- dom mieszkalny z oborą, stodołą, stajnią i wozownią pod nr. 3,</p> <p>- 6 domów mieszkalnych,</p> <p>- dom mieszkalny z 2 oborami pod nr. 5,</p> <p>- dom mieszkalny z oborą pod nr. 23,</p> <p>- dom mieszkalny z oborą i chlewem pod nr. 40.</p>
Słupice	<p>- zespół kościelny: kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, cmentarz przykościelny, mur z bramą, plebania,</p> <p>- brama z ogrodzeniem cmentarza parafialnego za wsią,</p> <p>- cmentarz ewangelicki,</p> <p>- ruiny dworu obronnego,</p> <p>- dom mieszkalny w zespole z budynkiem gospodarczym pod nr. 2,</p> <p>- dom mieszkalny z oborą, stodołą i bramą pod nr. 14,</p> <p>- 5 domów mieszkalno-gospodarczych,</p> <p>- 7 domów mieszkalnych,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - spichlerz pod nr. 49, - dom mieszkalny w zespole z oborą pod nr. 72, - dom mieszkalny z budynkiem gospodarczym pod nr. 74.
Sokolniki	<ul style="list-style-type: none"> - nieużytkowany pałac, - założenie pałacowe z parkiem, ogrodami gospodarczymi, mostem na fosie, murami, grobowcem itp., oficyną mieszkalną, stajnią, budynkiem mieszkalno-gospodarczym, oborą, wozownią i domem ogrodnika, - park z kaplicą grobową, - wieża ku czci Bismarcka na Jańskiej Górze.
Stoszków	<ul style="list-style-type: none"> - zespół kościelny: kościół filialny p.w. św. Trójcy, cmentarz przykościelny, brama i mur, - cmentarz parafialny, - w zespole dworskim: ruina dworu, most na fosie dworskiej, dom mieszkalny, dom mieszkalno-gospodarczy, stajnia z wozownią, stodoła, park dworski.
Trzebnik	<ul style="list-style-type: none"> - dom mieszkalny pod nr. 13, - 3 domy mieszkalno-gospodarcze pod nr. 20, 23, 24.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków,
<https://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=2589>.

Gmina leży w obrębie Przedgórze Sudeckiego i obejmuje Wzgórze Łągiewnickie i Wzgórze Oleszeńskie, fragment Masywu Ślęży oraz Wzgórze Krzyżowe. Południowo-wschodniej granicy gminy sięgają Wzgórze Niemczańsko-Strzelińskie, zaś północno-wschodnią część gminy zajmuje Równina Wrocławska.

Teren gminy należy do zlewni rzeki Ślęży, stanowiącej lewobrzeżny dopływ Odry. Główne cieką to rzeka Ślęza oraz potoki Krzywula i Oleszna. Ponadto w Sieniawce i Łągiewnikach występują większe zbiorniki wodne, a w Sieniawce, Ratajnie, Ligocie Wielkiej, Łągiewnikach, Jażwinie, Stoszowie, Kucharach, Słupicach, Młynicy, Olesznej, Trzebnikach i Sokolnikach - stawy retencyjne, hodowlane oraz przeciwpożarowe. Cieką wodną w gminie mają przepływy typowe dla rzek i potoków górskich, dlatego w przypadku większych opadów powodują zagrożenie podtopieniami zwłaszcza dla najbliższych zabudowań.

Dominujący typ gleb to brunatne właściwe. W części północno-wschodniej i wzdłuż Krzywuli występują czarne ziemie, w części południowej - brunatne, płowe i w mniejszym zakresie bielcowe, a wzdłuż potoków - mady rzeczne. W zdecydowanej części gleby tworzą kompleks pszenno-dobry i bardzo dobry oraz pszenno-żytni. Przeważają gleby klas bonitacyjnych I-III, które stanowią ok. 82% ogółu gleb w gminie.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych obejmuje ok. 19% powierzchni gminy. Zwarte tereny leśne występują w części północnej i południowej gminy - na zboczach Raduni i Wzgórzach Krzyżowych. Lasy w gminie zalicza się do lasów ochronnych:

- wodochronnych - w zlewni Ślęży na południe od Ligoty Wielkiej i w zlewni Krzywuli, na zachód od Sieniawki oraz na północ od Uliczna,

- uszkodzonych przez przemysł - w północnej części gminy,
- chroniących środowisko i glebochronnych - na zachodnim zboczu Łysej Góry (południowe stoki Raduni),
- stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody - na południowych, wschodnich i północnych zboczach Łysej Góry (stoki Raduni)¹³.

Na terenie gminy funkcjonuje kilka form ochrony przyrody:

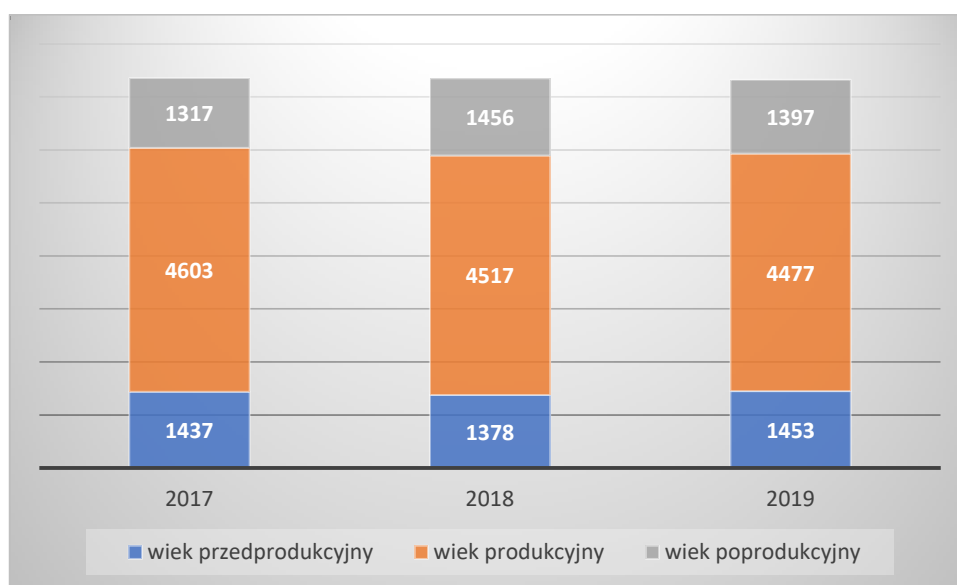
1. Rezerwat przyrody „Góra Radunia”, który powstał w celu zachowania wzgórza zbudowanego ze skał wulkanicznych ze stanowiskami rzadkich roślin. Podłoże jest tu niekorzystne, dlatego utrzymać mogą się tylko niewymagające rośliny. Mimo to znajdują się tu jedyne w Polsce stanowiska paproci - zanokcicy ciemnej i klinowatej oraz jedyne na Dolnym Śląsku stanowisko dębika ośmiopłatkowego, rośliny reliktovej.
2. Utworzony w 1988 r. Ślęzański Park Krajobrazowy, mający na celu zachowanie krajobrazu Masywu Ślęzy, lokalnego charakteru i skali zabudowy w historycznie ukształtowanych jednostkach osadniczych oraz niezabudowanych przestrzeni w otwartym krajobrazie leśno-polno-łąkowym, a także ochrony walorów przyrodniczych, geologicznych i geomorfologicznych. W granice parku wchodzi obręb wsi: Jaźwina, Uliczno, Słupice, Młynica i Domaszów.
3. Obszar Natura 2000 „Masyw Ślęzy”. Stwierdzono tu występowanie 11 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym jedyne potwierdzone ostatnio w Polsce stanowisko mieczyka błotnego.
4. Obszar Natura 2000 „Wzgórza Niemczańskie” o wysokości nieprzekraczającej 418 m n.p.m. Ostoję wyróżnia fauna motyli, w tym szlaczkonია szafrańca. Obejmuje także rejon występowania bobrów wokół Trzciny Stawu w Sieniawce.
5. Pomniki przyrody: 5 dębów szypułkowych (lasy Nadleśnictwa Miękinia, oddz. 242; pl. Kościelny w Łagiewnikach; zabytkowy park w Młynicy; przed bramą wjazdową do parku w Kucharach; działka prywatna w Słupicach; działka prywatna w pobliżu skrzyżowania ul. Łowieckiej i Kłodzkiej w Łagiewnikach; w północno-wschodniej części przypałacowego parku przy ul. Nadrzecznej w Łagiewnikach; przy skrzyżowaniu dróg w Jaźwinie), 2 jesiony wyniosłe (zabytkowy park w Młynicy; 30 m na południe od drogi w Trzebniku), żywotnik zachodni (zabytkowy park w Młynicy), klon jawor (20 m na południe od drogi w Trzebniku), lipa drobnolistna (działka prywatna w pobliżu skrzyżowania ul. Łowieckiej i Kłodzkiej w Łagiewnikach).
6. Użytek ekologiczny - paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęzy, stanowisko nr 6. Na wierzchołku Raduni zachowały się stanowiska paproci serpentynitowych z przyległymi zbiorowiskami roślinnymi, w tym ze zbiorowiskami ciepłolubnymi.

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łagiewniki, s. 11.

2. Demografia

Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019 spadła o 0,4%, tj. 30 osób, przy czym największy spadek miał miejsce w ostatnich 2 latach. Tylko w przypadku osób w wieku produkcyjnym można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową w 3 analizowanych latach - ich liczba zmniejszyła się o 2,7%. W grupie tej przeważają mężczyźni - w 2019 r. stanowili 52,8% ogółu osób w wieku produkcyjnym i poziom ten był w zasadzie stały w 3 analizowanych latach. W przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym między 2017 a 2018 r. odnotowano spadek ich liczby, a następnie między 2018 a 2019 r. - wzrost. Ogółem w analizowanym okresie ich liczba wzrosła o 1,4%. Również w tej grupie wiekowej dominują mężczyźni - 52,2% (wzrost z 51,6% w 2017 r.). Odwrotnie wygląda sytuacja w przypadku mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym - ogółem między 2017 a 2019 r. ich liczba wzrosła o 6,1%. Znowu nie jest to jednak wyraźny trend, bowiem między 2017 a 2018 r. nastąpił znaczny wzrost liczby tych osób o 10,6%, a między 2018 a 2019 r. spadek o 4,1%. W tej grupie mieszkańców zdecydowanie przeważają kobiety - w 2019 r. stanowiły aż 69% (jest to typowa w kraju tendencja).

Rys. 8 Liczba mieszkańców gminy Łagiewniki w latach 2017-2019 z uwzględnieniem osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba urodzeń w analizowanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie, za to odnotowano w gminie spadek liczby zgonów o 21%. Przyrost naturalny z ujemnego przeszedł w dodatni i w 2019 r. osiągnął poziom 7. Rośnie też liczba małżeństw (o 30,6%).

Tab. 7 Ruch naturalny ludności w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Urodzenia żywe ogółem	82	71	82
Zgony ogółem	95	72	75
Przyrost naturalny ogółem	-13	-1	7
Małżeństwa	49	49	64

Źródło: opracowanie własne.

Spośród miejscowości tworzących gminę, najmniejszy spadek liczby mieszkańców miał miejsce w Łagiewnikach (1 osoba - 0,4%). W Domaszowie, Kucharach i Trzebniku liczba mieszkańców pozostała bez zmian. Największy wzrost wystąpił w Mniowicach (28,6%), przy czym wiązać to można z generalnie niską liczbą mieszkańców. Z kolei największy spadek odnotowano w Ligocie Wielkiej i Ulicznie (odpowiednio 3,5% i 3,4%).

Tab. 8 Liczba mieszkańców miejscowości w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.

Miejscowość	2017	2018	2019	Zmiana
Domaszów	3	3	3	bz
Janczowice	72	71	70	↓ 2,8%
Jaźwina	765	758	751	↓ 1,8%
Kuchary	55	55	55	bz
Ligota Wielka	317	313	306	↓ 3,5%
Łagiewniki	2674	2675	2673	↓ 0,04%
Młynica	164	167	166	↑ 1,2%
Mniowice	21	21	27	↑ 28,6%
Oleszna	900	902	888	↓ 1,3%
Przystronie	167	168	164	↓ 1,8%
Radzików	292	286	283	↓ 3,1%
Ratajno	250	250	256	↑ 2,4%
Sieniawka	394	391	390	↓ 1,0%
Sienice	360	355	359	↓ 0,3%
Słupice	384	394	390	↑ 1,6%
Sokolniki	245	245	250	↑ 2,0%
Stoszów	154	158	157	↑ 1,9%
Trzebnik	111	111	111	bz
Uliczno	29	28	28	↓ 3,4%
Razem	7357	7351	7327	↓ 0,4%

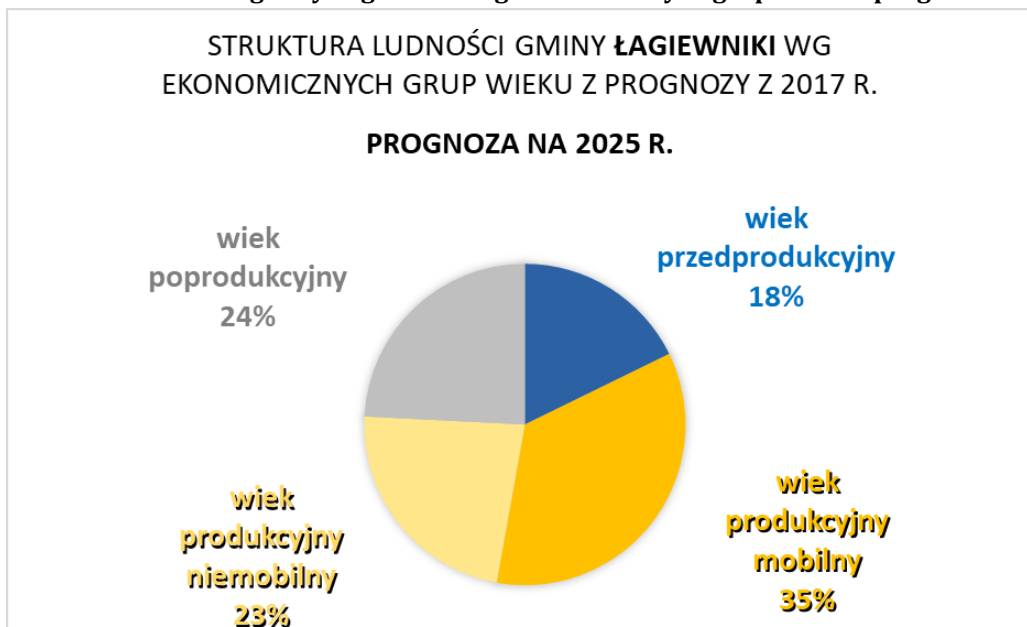
Źródło: opracowanie własne.

Z prognozy ludności do 2030 r. wynika, że liczba mieszkańców gminy będzie się zmniejszała - do 7176 osób w 2030 r. (spadek o 3,52%), w tym:

- osób w wieku przedprodukcyjnym ubędzie z 1338 w 2020 r. do 1180 w 2030 r., czyli o 158,
- osób w wieku produkcyjnym ubędzie z 4578 w 2020 r. do 4212 w 2030 r., czyli o 366 osób,

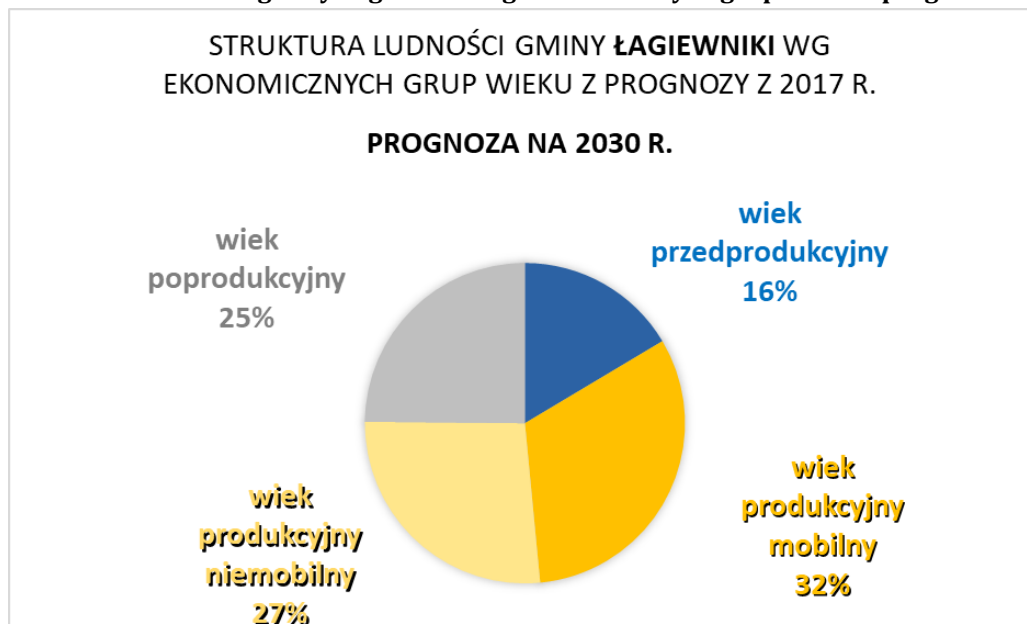
- osób w wieku poprodukcyjnym przybędzie z 1522 w 2020 r. do 1784 w 2030 r., czyli o 262. Zarysowane prognozy dla gminy w tym zakresie nie odbiegają od prognoz dla ogółu województwa dolnośląskiego, szczególnie w odniesieniu do gmin o podobnym położeniu geograficznym¹⁴.

Rys. 9 Struktura ludności gminy Łagiewniki wg ekonomicznych grup wieku - prognoza na 2025 r.

Źródło: Opracowanie demograficzne dla gminy Łagiewniki w kontekście budowy drogi S8 i reaktywacji połączeń kolejowych, s. 11.

Rys. 10 Struktura ludności gminy Łagiewniki wg ekonomicznych grup wieku - prognoza na 2030 r.

Źródło: Opracowanie demograficzne dla gminy Łagiewniki w kontekście budowy drogi S8 i reaktywacji połączeń kolejowych, s. 11.

¹⁴ Opracowanie demograficzne dla gminy Łagiewniki w kontekście budowy drogi S8 i reaktywacji połączeń kolejowych, s. 8-9.

3. Sfera społeczna

3.1. Edukacja

Na terenie gminy Łagiewniki funkcjonują 3 publiczne jednostki oświatowe oraz niepubliczny żłobek.

Przedszkole Publiczne „Na Akacyjnym Wzgórzu” zlokalizowane jest w centrum Łagiewnik. Na jego terenie znajduje się ogród z urządzeniami do zabawy i gimnastyki. Budynek wyposażony jest m.in. w salę sensoryczną, tablice multimedialne, dywan multimedialny oraz roboty edukacyjne. W przedszkolu pracuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna, kadra administracyjna oraz obsługa. Do placówki uczęszczają głównie dzieci z terenu gminy Łagiewniki w wieku 3-5 lat. Działa ona w godzinach 6.30-16:00 od poniedziałku do piątku. Przedszkole oferuje bezpłatne zajęcia z języka angielskiego, religii, opiekę psychologa oraz logopedy. Od wielu lat w przedszkolu funkcjonują koła rozwijające zainteresowania dzieci, m.in. koło teatralne, plastyczne oraz grupa turystyczna.

W 2020 r. ze względów demograficznych oraz finansowych została zlikwidowana Szkoła Podstawowa w Jażwinie, do której uczęszczało 55 uczniów (8 oddziałów podstawowych oraz oddział przedszkolny). Od września 2020 r. na terenie gminy Łagiewniki funkcjonują 2 Szkoły Podstawowe z oddziałami przedszkolnymi. Uczniowie z terenu gminy mają zapewniony bezpłatny transport autobusem szkolnym.

Do Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Olesznej uczęszczają głównie uczniowie z Olesznej, Młynicy, Słupicy oraz z obwodu zlikwidowanej szkoły w Jażwinie. Budynek szkoły posiada dwie sale gimnastyczne (małą oraz dużą), a także korzysta z wiejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska trawiastego, placu zabaw z siłownią plenerową, boiska do tenisa ziemnego oraz koszykówki). W szkole znajduje się gabinet pielęgniarstwa szkolnej, stołówka oraz biblioteka. Placówka składa się z oddziałów szkoły podstawowej oraz oddziału przedszkolnego. Szkoła zatrudnia wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, pracowników administracji oraz obsługi. Oferuje bezpłatne zajęcia z pedagogiem szkolnym, logopedą oraz zajęcia judo, a także zajęcia wyrównawcze oraz koła rozwijające zainteresowania. W szkole funkcjonuje świetlica szkolna. Szkoła bierze udział w licznych projektach rządowych oraz europejskich.

Do Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Łagiewnikach uczęszczają uczniowie z Łagiewnik, Radzikowa, Sokolnik, Trzebnik, Sienic, Przyszronia, Ligoty Wielkiej, Sieniawki, Ratajna i innych miejscowości z terenu gminy. W szkole pracuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna, m.in. psycholog, pedagog, logopeda. Uczniowie mogą korzystać ze świetlicy szkolnej, biblioteki, stołówki, sali sensorycznej, gabinetu pielęgniarstwa, a także bardzo dobrze wyposażonych sal przedmiotowych. Dzięki dostępności do bogatego zaplecza sportowego, utworzono oddziały sportowe. Uczniowie mają do dyspozycji: salę gimnastyczną, halę sportową,

siłownię, obiekt lekkoatletyczny z boiskiem i siłownią plenerową, zewnętrzne boiska do koszykówki oraz wielofunkcyjne boisko asfaltowe. Szkoła korzysta ze środków zewnętrznych pozyskiwanych w ramach projektów rządowych oraz europejskich. Uczniowie biorą udział w licznych konkursach szkolnych oraz zewnętrznych.

Wyniki osiągnięte przez uczniów szkół na egzaminie ósmoklasisty w 2019 r. w przypadku języka polskiego i matematyki są zbliżone do średniej powiatu. Porównanie wyników z języka polskiego wskazuje, że uczniowie z gminy Łagiewniki osiągnęli 3. średni wynik w powiecie; dla matematyki był to 2. wynik w powiecie, a dla języka angielskiego - 5. Z kolei analiza wyników osiągniętych przez poszczególne szkoły w obrębie gminy wskazuje na zbliżone wyniki z języka polskiego (różnica między najlepszym a najgorszym wynikiem dla szkoły to ok. 5 pkt. proc.) i większe zróżnicowanie wyników z matematyki i języka angielskiego. W tych przypadkach najlepiej wypadli uczniowie odpowiednio ze szkół w Olesznej (różnica między najlepszym i najgorszym wynikiem to 15,4 pp.) i Łagiewnik (różnica 16,3 pp.).

Tab. 9 Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2019 r. w gminach powiatu dzierzoniowskiego.

	język polski	matematyka	język angielski¹⁵
powiat dzierzoniowski	59,6%	38,3%	55,5%
gm. Dzierżonów (m.)	65,9%	43,7%	62,5%
gm. Pieszycy	59,6%	32,5%	51,0%
gm. Piława Górna	42,2%	28,4%	36,4%
gm. Dzierżonów (w.)	57,5%	28,5%	45,3%
gm. Łagiewniki	58,8%	37,7%	44,4%
gm. Niemcza	52,9%	35,6%	49,4%

Źródło: Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty 2019, https://oke.wroc.pl/wp-content/uploads/library/File/pdfy/Powiaty_E8_192/0202.pdf.

Tab. 10 Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2019 r. w szkołach prowadzonych przez Gminę Łagiewniki.

	język polski	matematyka	język angielski
SP Jaźwina	61,7%	28,5%	35,0%
SP Łagiewniki	59,3%	36,3%	50,1%
SP Oleszna	56,5%	43,9%	33,8%

Źródło: Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty 2019, https://oke.wroc.pl/wp-content/uploads/library/File/pdfy/Powiaty_E8_192/0202.pdf.

¹⁵ W analizie uwzględniono tylko wyniki z języka angielskiego, ponieważ był to jedyny język zdawany we wszystkich szkołach powiatu dzierzoniowskiego.

3.2. Rynek pracy

Zadania z zakresu polityki rynku pracy realizuje samorząd powiatowy poprzez powiatowe urzędy pracy. Gmina Łagiewniki z racji swojego położenia „podlega” pod Powiatowy Urząd Pracy w Dzierżoniowie.

W powiecie dzierżoniowskim między 2017 a 2019 r. dał się zaobserwować spadek stopy bezrobocia z 7,4% do 4,9%. Gmina Łagiewniki należy do gmin o najmniejszej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (w latach 2017 i 2018 miała najmniej zarejestrowanych bezrobotnych, w 2019 r. „zajmowała” pod tym względem drugie miejsce). Jednocześnie poziom spadku liczby bezrobotnych między 2017 a 2019 r. był w gminie najniższy.

Tab. 11 Liczba bezrobotnych w gminach powiatu dzierżoniowskiego w latach 2017-2019.

Gmina	2017	2018	2019	Zmiana
Bielawa	479	398	325	↓ 32,2%
Dzierżoniów (miejska)	733	571	515	↓ 29,7%
Dzierżoniów (wiejska)	236	189	146	↓ 38,1%
Łagiewniki	136	123	102	↓ 25%
Niemcza	144	129	90	↓ 37,5%
Pieszycy	208	196	154	↓ 26%
Piława Górna	187	148	136	↓ 27,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności PUP* za rok 2017, 2018 i 2019.

Sytuacja na rynku pracy ogólnie ulega poprawie, jednak zróżnicowanie można dostrzec w dynamice oraz w zależności od grup bezrobotnych. O ponad 1/3 spadła liczba bezrobotnych kobiet zarówno w powiecie, jak i w gminie. W przypadku osób długotrwale bezrobotnych w powiecie występuje trend spadkowy (o 41,6%), natomiast w gminie nastąpił wzrost osób bezrobotnych w tej kategorii. Dodatkowo nie jest on znaczący między 2017 a 2019 r., jednak najbardziej niekorzystna sytuacja miała miejsce w dwóch ostatnich latach, kiedy to nastąpił wzrost o 29,7%. Większy niż średnio w powiecie był spadek liczby osób bezrobotnych do 30 r.ż., natomiast niewielki (5% w stosunku do 23,4% w powiecie) spadek liczby bezrobotnych po 50 r.ż.

Tab. 12 Liczba bezrobotnych kobiet oraz osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019 w powiecie dzierżoniowskim i gminie Łagiewniki.

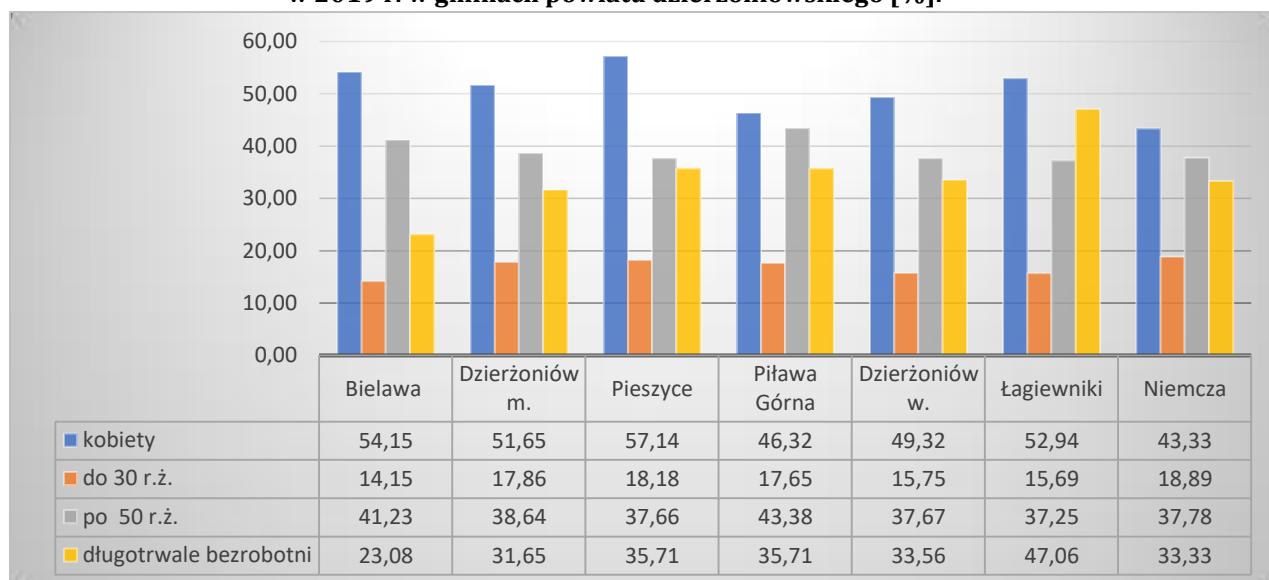
	kobiety			ZMIANA	długotrwale bezrobotni			ZMIANA
	2017	2018	2019		2017	2018	2019	
powiat dzierżoniowski	1 161	914	758	↓ 34,7%	807	610	471	↓ 41,6%
gmina Łagiewniki	87	73	54	↓ 37,9	45	37	48	↑ 6,7%
	do 30 roku życia			ZMIANA	po 50 roku życia			ZMIANA

	2017	2018	2019		2017	2018	2019	
powiat dzierżoniowski	432	366	246	↓ 43,1%	753	626	577	↓ 23,4%
gmina Łagiewniki	35	36	16	↓ 54,3%	40	37	38	↓ 5,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Sytuacja w zakresie bezrobocia kobiet, czy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Łagiewniki nie odbiega znacząco od innych gmin powiatu dzierżoniowskiego. Większy problem stanowi jedynie bezrobocie długotrwałe - 47,06% bezrobotnych z gminy nie ma pracy ponad rok, podczas gdy kolejny procentowo największy udział tej grupy bezrobotnych nie przekracza 36% (Piława Górna, Pieszycy).

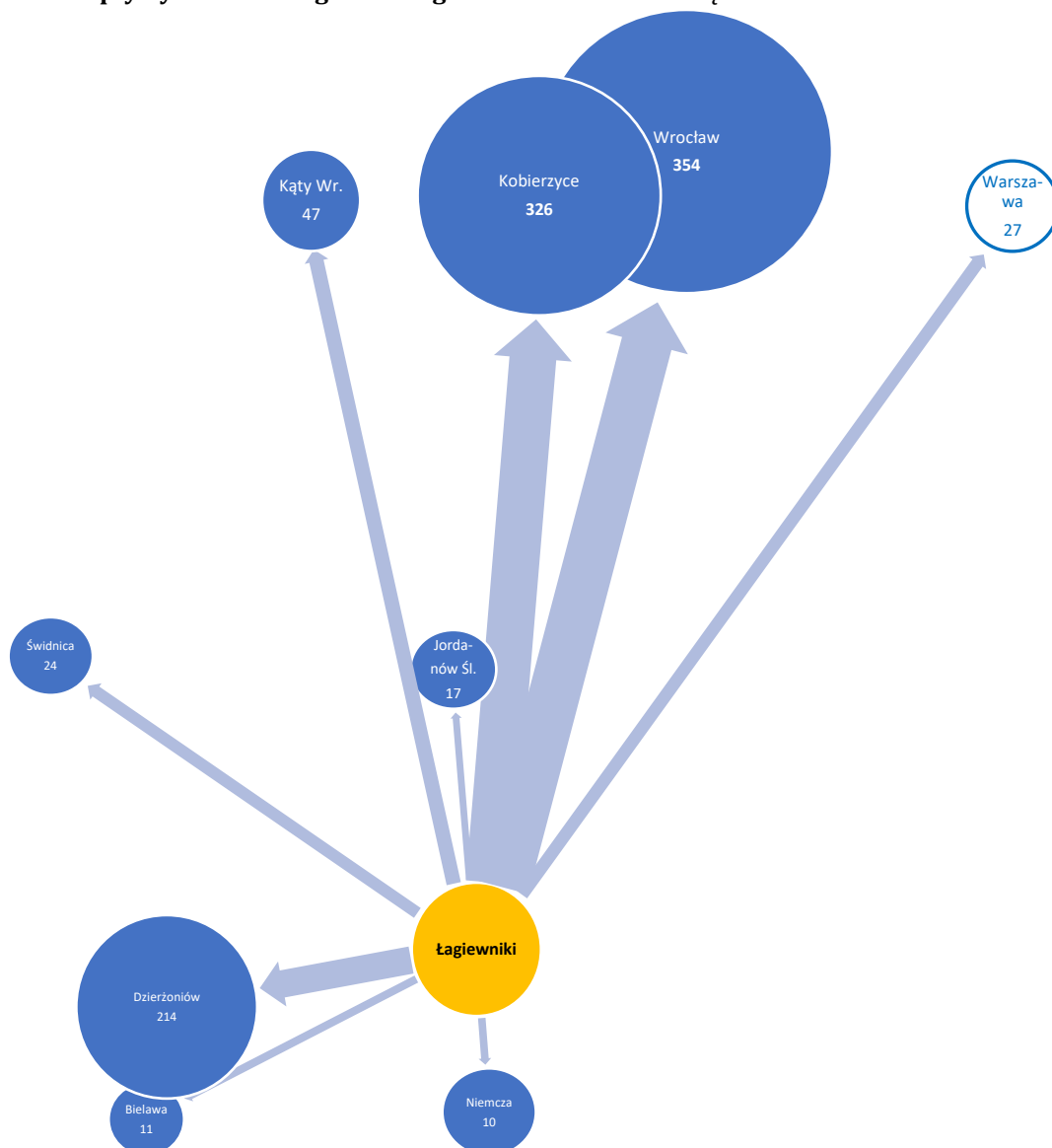
Rys. 11 Udział kobiet oraz osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych w 2019 r. w gminach powiatu dzierżoniowskiego [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

GUS przygotował porównanie przepływów ludności związanych z zatrudnieniem za 2016 r. Według zawartych tam danych, w porównaniu z gminami Krośnice, Jelcz-Laskowice, Oleśnica (miejska), Długołęka, Prusice, najwyższy udział liczby osób dojeżdżających do pracy występuje w gminie Łagiewniki. Ponad ¼ osób aktywnych zawodowo (w wieku produkcyjnym) jest zatrudniona poza terenem gminy, w szczególności we Wrocławiu oraz gminie Kobierzyce.

Rys. 12 Przepływy ludności w gminie Łagiewniki w 2016 r. związane z zatrudnieniem.

Źródło: Opracowanie demograficzne dla gminy Łagiewniki w kontekście budowy drogi S8 i reaktywacji połączeń kolejowych, s. 18.

3.3. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Łagiewniki realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W strukturze organizacyjnej Ośrodka funkcjonuje kierownik GOPS, księgowa, 3 pracowników socjalnych, 2 pracowników odpowiedzialnych za świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze 500+ oraz fundusz alimentacyjny, 1 pracownik ds. dodatków mieszkaniowych i energetycznych, Kart Dużej Rodziny i stypendiów szkolnych, 1 asystent rodziny. W ramach Gminnego Punktu Konsultacyjnego Pomocy Psychologicznej oferowana jest pomoc psychologiczna w formie konsultacji indywidualnych, grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz terapia rodzinna.

Podstawowe formy pomocy świadczonej przez GOPS to:

- pomoc w formie pracy socjalnej i poradnictwa,
- pomoc finansowa,
- pomoc w formie obiadów,
- sprawienie pogrzebu,
- Zespół interdyscyplinarny przeciwdziałający przemocy w rodzinie.

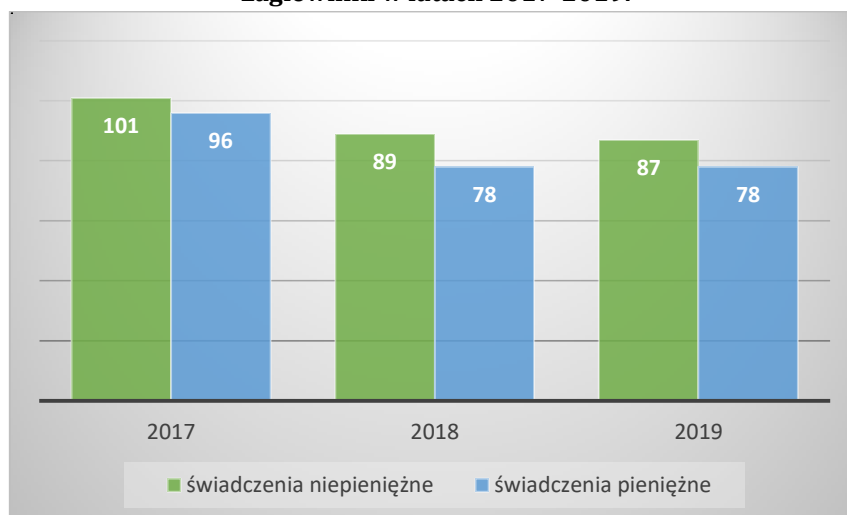
W gminie, podobnie jak w powiecie dzierzoniowskim i województwie dolnośląskim, zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W przypadku gminy spadek ten osiągnął wyższy poziom niż w pozostałych dwóch jednostkach. Tendencja ta dotyczy zarówno wsparcia w formie świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych, przy czym w przypadku tych pierwszych jest bardziej znacząca (spadek o 18,8% wobec 13,9% w przypadku świadczeń niepieniężnych).

Tab. 13 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-2019.

Jednostka	2017	2018	2019	Zmiana
gmina Łagiewniki	165	134	130	↓ 21,2%
powiat dzierzoniowski	413	353	335	↓ 18,9%
województwo dolnośląski	551	489	441	↓ 20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej* z lat 2017, 2018 i 2019.

Rys. 13 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.

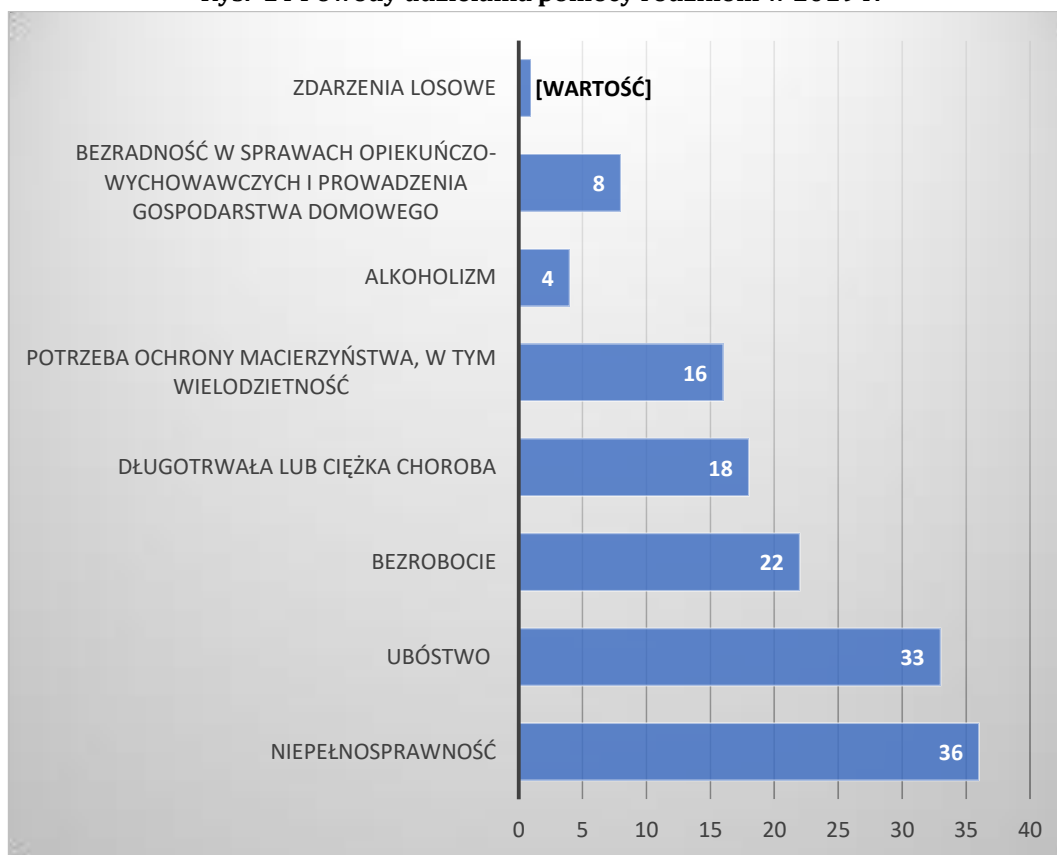

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej* z 2019 r.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie Łagiewniki są niepełnosprawność (28,1%), ubóstwo (25,8%) oraz bezrobocie (17,2%). Zdecydowanie dominującą formą wsparcia są w każdym przypadku świadczenia niepieniężne. Ponadto wśród wszystkich trzech najczęstszych powodów udzielania pomocy od 2017 r. nastąpił spadek liczby rodzin korzystających odpowiednio o 25%, 8,3% i 24,1%. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost

liczby osób uzależnionych od alkoholu i korzystających ze wsparcia o 100% (z 2 osób w 2017 r. do 4 w 2019 r.).

Rys. 14 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej z 2019 r.*

W analizowanym okresie o ponad 1/5 spadła liczba osób, którym przyznano świadczenie, w tym szczególnie pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszenie liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej. W przypadku osób w wieku poprodukcyjnym tendencja jest raczej stała, odnotowano spadek rzędu zaledwie ok. 8%, tj. o 2 osoby. Prawie o 1/4 zmalała liczba osób w wieku produkcyjnym, którym przyznano wsparcie. Za to wysoki wzrost miał miejsce w przypadku dzieci i młodzieży do 17 r.ż. - o 42,4%.

Tab. 14 Osoby, którym przyznano świadczenie w latach 2017-2019 w gminie Łagiewniki.

	2017	2018	2019	zmiana
ogółem	165	134	130	↓ 21,2%
długotrwale korzystający	91	79	76	↓ 16,5%
wiek przedprodukcyjny	33	45	47	↑ 42,4%
wiek produkcyjny	108	68	83	↓ 23,1%
wiek poprodukcyjny	24	21	22	↓ 8,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej z 2019 r.*

W gminie funkcjonuje jeden asystent rodziny. Liczba rodzin korzystających z jego wsparcia spadła z 16 rodzin 2014 r. do 9 w 2019 r. W ostatnich 3 latach, które poddano analizie, liczba takich rodzin jest jednak stała. Inną formą wsparcia rodzin są zasiłki rodzinne - ich liczba sukcesywnie spada - w latach 2017-2019 o 21,5%. W związku z tym spadły wydatki ponoszone na to świadczenie - z 951 552,31 zł do 739 123,69 zł (spadek o 22,3%).

Spadek dotyczy również świadczeń opiekuńczych - między 2017 a 2019 r. ich liczba zmniejszyła się o 10,8% (z 2565 do 2288). Największy udział w tych świadczeniach ma zasiłek pielęgnacyjny (w 2019 r. było to 85,3%), w tym w szczególności zasiłek dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności powyżej 16 r.ż. Choć zmniejszyła się liczba świadczeń, to wydatki na nie wzrosły o 3,1%. O ile w 2017 r. jedno świadczenie wynosiło średnio 316,46 zł, to w 2019 r. kwota ta wyniosła 365,66 zł.

3.4. Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Łagiewniki funkcjonują 32 organizacje pozarządowe, z tego 10 to kluby sportowe, a 5 - ochotnicze straże pożarne.

Tab. 15 Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Łagiewniki.

Rodzaj	Organizacje pozarządowe
fundacje	Fundacja Zabytków GENIUS LOCI w Łagiewnikach Fundacja „Misericordia Cantabo” Fundacja „Zamek- Ogrody Słupice”
stowarzyszenia	Ochotnicza Straż Pożarna w Sienicach Ochotnicza Straż Pożarna w Olesznej Ochotnicza Straż Pożarna w Jaźwinie Ochotnicza Straż Pożarna w Łagiewnikach Ochotnicza Straż Pożarna w Ligocie Wielkiej Akademia Piłkarska „Orlik” Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Ligota Wielka „Ligota Wielka Nad Krasawą” Łagiewniki Stowarzyszenie „Nasza Wieś Ratajno” Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Jaźwina bez Granic” Stowarzyszenie Przyjaciół Chóru Canzona Stowarzyszenie Wędkarskie „Cukrownik” Stowarzyszenie Towarzystwo ŚWIĘTOJAŃSKIE SIENIAWKA Stowarzyszenie „Sklejka” Stowarzyszenie „Miłośnicy Ziemi Łagiewnickiej” Towarzystwo Miłośników Ziemi Łagiewnickiej Stowarzyszenie Klub Seniora „Babie Lato” Ludowy Klub Sportowy „Czarni” Sieniawka Ludowy Klub Sportowy „Zieloni” Łagiewniki Ludowy Klub Sportowy „SPARTA” Oleszna Klub Sportowy „Delta” Słupice

	Gminny Szkolny Związek Sportowy w Łagiewnikach Ludowy Klub Sportowy „Płomień” Sokolniki
stowarzyszenia zwykłe	Aktywna Gmina Łagiewniki
uczniowskie kluby sportowe	Uczniowski Klub Sportowy „PIAST” w Łagiewnikach Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „NEFRYT” przy Szkole Podstawowej w Olesznej Uczniowski Klub Sportowy „PIAST” Jaźwina
jednostki terenowe	Związek Harcerstwa Polskiego - Chorągiew Dolnośląska Hufiec w Łagiewnikach Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Gminne nr 29 Łagiewniki Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział Dzierżoniów

Źródło:

<http://www.lagiewniki.pl/sites/default/files/pliki/wykaz%20organizacji%20pozarza%CC%A8dowych.pdf> oraz <https://ekrs.ms.gov.pl/>.

Ponadto do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich wpisano koła działające w Trzebniku, Ligocie Wielkiej, Jaźwinie, Radzikowie, Młynicy („Młyniczanki”), Sokolnikach, Łagiewnikach oraz Słupicach („Słupiczanki”). Koła liczą od 10 osób (w Jaźwinie) do 35 (w Ligocie Wielkiej). Seniorzy są z kolei reprezentowani przez Klub Seniora „Babie Lato”.

Co rok gmina opracowuje programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w których wpisuje zakres zadań publicznych, jakie będą mogły realizować w danym roku ngo’sy oraz kwoty na nie przeznaczone. Największe środki przeznacza się na dofinansowanie zadań realizowanych przez kluby sportowe i jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Środki przekazywane klubom sportowym (w 2019 r. były to 92 tys. zł) przeznaczone są na organizację cyklicznych zajęć sportowych, organizację i udział zawodników w różnych zawodach i turniejach, ale również na zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi. Gmina wspiera finansowo także zajęcia z hipoterapii dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Na utrzymanie jednostek OSP w latach 2018-2019 przeznaczono ponad 300 tys. zł (przy czym liczba ta nie obejmuje np. remontów remiz), zaś w 2020 r. ponad 1 milion zł.

3.5. Kultura i sport

Działalność w zakresie kultury i sportu prowadzi w gminie Gminny Ośrodek Kultury, Bibliotek i Sportu. W realizacji działań statutowych współpracuje on z innymi podmiotami, tj. ochotniczymi strażami pożarnymi, radami sołeckimi, organizacjami pozarządowymi, parafiami czy grupami inicjatywnymi o charakterze nieformalnym. W 2019 r. zatrudnienie w Ośrodku wynosiło 17 osób, z czego 13 to pracownicy merytoryczni (animatorzy kultury, bibliotekarze, instruktorzy, trenerzy).

Do najważniejszych organizowanych przez GOKBiS zajęć należą:

- Dyskusyjny Klub Filmu i Globtrotera dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Dyskusyjny Klub Książki dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Gimnastyka dla Seniorów ,
- Zumba Fitness dla dorosłych,
- Grupa wokalna dla dzieci i młodzieży ,
- Grupa Zabawowa „Z książką na start” ,
- Nauka gry na akordeonie – grupa od 5 lat,
- Nauka gry na pianinie- od 5lat,
- Zajęcia językowe dla dorosłych: niemiecki i angielski,
- Zajęcia artystyczne – grupa 6-12 lat,
- Zajęcia muzyczne – Chór Canzona – grupa dorosłych,
- Zajęcia muzyczne – Chór Legato – grupa dorosłych,
- Rytmika dla Maluszków – zajęcia muzyczne – grupa 2-4 lata,
- Balet dla dzieci (dwie grupy) –grupy: 3-5 lat, 6-8 lat ,
- Basen dla Mieszkańców Gminy- w Aquapark Granit w Strzelinie,
- Zajęcia/lekcje biblioteczne.

Stan techniczny budynku GOKBiS należy określić jako dostateczny. Remontu wymaga przede wszystkim podłoga w sali widowiskowej. Dotychczas udało się zmodernizować biura księgowości oraz dyrekcji, wymienić rynny oraz naprawić komin.

Przy współpracy GOKBiS-u, Gminy Łagiewniki, placówek edukacyjnych, lokalnych organizacji pozarządowych czy kół gospodyń wiejskich organizowanych jest każdego roku wiele imprez kulturalno-rozrywkowych oraz sportowo-rekreacyjnych. Zdecydowana większość ma charakter lokalny, jednak niektóre mają zasięg powiatowy¹⁶:

- lokalne: Kolędowanie w Sienicach (ok. 150 uczestników), konkurs na bukiet z domowego ogrodu „Kolorowo mi” (50 uczestników), promocja książki „Kuferek wspomnień” Teresy Bańkowskiej (300 uczestników), Turniej Gier Planszowych (100 uczestników), Dzień Kobiet (200 uczestników), Maraton Taneczny Fitness (60 uczestników), Dzień Sołtysa (40 uczestników), Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych (40 uczestników), Gminny Konkurs Pięknego Czytania (20 uczestników), Wystawa Twórców Ludowych (100 uczestników), III Gminna Gra Uliczna (40 uczestników), Gminny Dzień Dziecka (200 uczestników), Dożynki Gminne (600 uczestników), Narodowe Czytanie (50 uczestników), I Gminny Dzień Seniora (250 uczestników), Turniej Sołectw w Ratajnie (200 uczestników), Noc Świętojańska w Sieniawce (50 uczestników), Obchody Stulecia Odzyskania Niepodległości (300 uczestników), I Gminny Objazdowy Mikołaj (500 uczestników),

¹⁶ Na podstawie wydarzeń zorganizowanych w 2019 r.

- powiatowy: Dzień Kresowiaka (300 uczestników), 25-lecie Chóru CANZONA (300 uczestników), Warsztaty Muzyczne (100 uczestników), Łagiewniki Jarmark Bożonarodzeniowy (100 uczestników).

Gminna Biblioteka Publiczna w Łagiewnikach posiada 3 filie - w Jażwinie, Olesznej i Sieniawce. Placówka w Łagiewnikach zatrudnia 2 osoby, pozostałe - po jednej. Najwięcej woluminów zgromadziła biblioteka w Łagiewnikach, zaś najmniej filia w Sieniawce. Ta druga posiada również najmniejszą liczbę zapisanych czytelników. Łącznie konta biblioteczne założyło 1119 osób, natomiast aktywni czytelnicy to 911 osób. Największą część czytelników stanowią dzieci do 5 r.ż. - 23,7% oraz osoby między 25. a 44. r.ż. - 23,3%. Nieco ponad 1/5 czytelników ma 6 do 12 lat¹⁷. Analiza danych dotyczących liczby wypożyczeń woluminów oraz czytelników wskazuje na najwyższą częstotliwość wypożyczania w Łagiewnikach - 8,8 woluminu na czytelnika. Dla filii w Jażwinie wskaźnik ten wynosi 5,9. Filia w Olesznej, choć dysponuje większym księgozbiorem, posiada wskaźnik na poziomie 2,7, podczas gdy filia w Sieniawce - 3,4. Godziny pracy poszczególnych jednostek biblioteki sprawiają, że są one dostępne dla osób w różnym wieku (w Łagiewnikach w tygodniu w godz. 8-18 oraz w niektóre soboty, w Jażwinie i Olesznej od 13 do 19, a w Sieniawce 2 razy w tygodniu w godz. 14-18). Dzięki funduszom unijnym udało się stworzyć elektroniczny katalog, ułatwiający pozyskiwanie informacji o oferowanych przez bibliotekę zbiorach.

Tab. 16 Dane dotyczące czytelnictwa w gminie Łagiewniki w 2019 r.

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA WOLUMINÓW	WYPOŻYCZENIA WOLUMINÓW NA ZEWNĄTRZ	LICZBA CZYTELNIKÓW
Gminna Biblioteka Publiczna w Łagiewnikach	10223	6805	771
Filia w Jażwinie	5567	865	145
Filia w Olesznej	5843	450	167
Filia w Sieniawce	2859	122	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej w Łagiewnikach.

Poza udostępnianiem zbiorów, pracownicy Gminnej Biblioteki prowadzą działalność edukacyjną i kulturalną. W marcu 2019 r. biblioteka uczestniczyła w Tygodniu z Internetem (Get Online Week), organizując zajęcia, warsztaty pokazujące potencjał internetu. W ramach promocji czytelnictwa w kwietniu zorganizowano Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci dla uczniów placówek edukacyjnych z gminy.

Działalność kulturalna prowadzona jest także w 10 funkcjonujących w gminie świetlicach wiejskich zlokalizowanych w: Jażwinie, Ligocie Wielkiej, Łagiewnikach, Olesznej,

¹⁷ Na podstawie *Sprawozdania z działalności GOKBiS w Łagiewnikach za 2019 rok*, s. 8.

Przystroniu, Sienicach, Sieniawce, Słupicach, Sokolnikach i Stoszowie. Z zajęć prowadzonych przez animatorów kultury korzystają przede wszystkim dzieci i młodzież. Są to m.in. zajęcia z robotyki, geografii, matematyczne, taneczne, krajoznawcze. Dzięki bogatemu wyposażeniu ze świetlic mogą też korzystać pozostali mieszkańcy na potrzeby organizacji wydarzeń integracyjnych itp.

Tab. 17 Świetlice i sale wiejskie w gminie Łagiewniki.

Miejscowość	Stan techniczny i konieczne prace remontowe
Jaźwina	bardzo dobry uzupełnienie tynku na elewacji, wykonanie nowych posadzek, _montaż czujnika p.poż
Ligota Wielka	dobry wykonanie wentylacji/nawiewów w oknach
Łagiewniki	bardzo dobry
Oleszna (sala i świetlica)	dobry osuszenie cokołu elewacji, wykonanie, uzupełnienie i wymiana opasek (tynki zewnętrzne), położenie płytek na korytarzu, wykonanie izolacji poziomej, naprawa pęknięć pionowych i skośnych, wyszpałdowanie ubytków, osuszenie ścian nośnych, przemurowanie kominów oraz otynkowanie, osuszenie, remont, malowanie, ocieplenie (tynki zewnętrzne), wymiana pokrycia dachowego, wykonanie remontu podłogi na strychu, naprawa schodów zewnętrznych, wymiana stopni uszkodzonych schodów strychowych, zainstalowanie odgromów przy kominach
Przystronie	dobry wykonanie wentylacji w kuchni i w sali, montaż czujnika p.poż
Radzików	dobry modernizacja zaplecza, kuchni, korytarza i toalet
Sieniawka	dobry wymiana drzwi wewnętrznych, remont pomieszczenia gospodarczego i podłogi na strychu, demontaż schodów drabiniastych prowadzących do komina, zamocowanie podestu przy kominie na wysokości jętki, montaż kratki wentylacyjnych, uszczelnienie szczeliny między pokryciem a konstrukcją dachu i między pokryciem a gzymsami, montaż nawiewników w oknach
Sienice (sala i świetlica)	dobry wykonanie cokołu, uzupełnienie ubytków tynku na elewacji frontowej i bocznej, malowanie wnętrza, uzupełnienie ubytków i pęknięć ścian, naprawa ubytków w elewacji tynku, wykonanie dojazdu do posesji
Słupice (sala i świetlica)	bardzo dobry montaż wentylacji i nawiewników w oknach, założenie kratki ściekowej przed budynkiem, uzupełnienie odpadających tynków w pomieszczeniu chłodniczym, założenie plomb na pękniętych ścianach, odgrzybienie sali
Sokolniki	bardzo dobry uzupełnienie kratki nawiewnej na elewacji tylnej i przedniej, zabezpieczenie

	antykorozyjne pasa okapowego, uzupełnienie pokrywy rewizji, montaż kratki na suficie i wentylatora w zmywalni
Stoszów	bardzo dobry
Trzebnik	zły kompleksowa modernizacja sali (w tym instalacja elektryczna, ogrzewanie, podłogi, ściany)

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym elementem działalności GOKBiS jest sport i rekreacja, w szczególności organizacja imprez sportowych, prowadzenie Akademii Piłkarskiej „Orlik”, popularyzacja zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej, organizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych, utrzymywanie i udostępnianie bezy sportowej, współorganizacja działań klubów sportowych. Największym zainteresowaniem mieszkańców gminy cieszy się piłka nożna - w 2019 r. zajęcia z tej dyscypliny organizowano dla 6 grup wiekowych, skupiając ok. 400 osób.

4. Sfera gospodarcza

W całym powiecie dzierzoniowskim zauważalna jest tendencja rosnąca w zakresie liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON - między 2017 a 2019 r. ich liczba wzrosła o 3,5%. W gminie Łagiewniki wzrost był nieco wyższy i wyniósł 4,3%. Najlepszy „wynik” osiągnęła gmina wiejska Dzierżonów, co prawdopodobnie ma związek z bliskością Dzierżoniowa.

Tab. 18 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w gminach powiatu dzierzoniowskiego w latach 2017-2019.

GMINA	2017	2018	2019	ZMIANA
Bielawa	2 945	2 963	3 030	↑ 2,9%
Dzierżonów m.	4 138	4 116	4 223	↑ 2,1%
Pieszycy	1 052	1 070	1 098	↑ 4,4%
Piława Górna	605	618	619	↑ 2,3%
Dzierżonów w.	834	861	928	↑ 11,3%
Łagiewniki	560	550	584	↑ 4,3%
Niemcza	487	489	512	↑ 5,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W powiecie dzierzoniowskim, w tym w gminie Łagiewniki dominują małe firmy, zatrudniające do 9 osób - stanowią 96,4% ogółu wszystkich podmiotów gospodarczych. W gminie Łagiewniki znajduje się zaledwie 5,3% ogółu podmiotów z powiatu, mniej jest ich tylko w gminie Niemcza. Z kolei gmina Łagiewniki posiada większą liczbę podmiotów zatrudniających 10-49 osób - jest ich 21, co stanowi 6,3% ogółu podmiotów tej wielkości i jest to 4. „wynik” w powiecie. Nie ma natomiast na terenie gminy zarejestrowanej ani jednej firmy zatrudniającej więcej niż 250 osób.

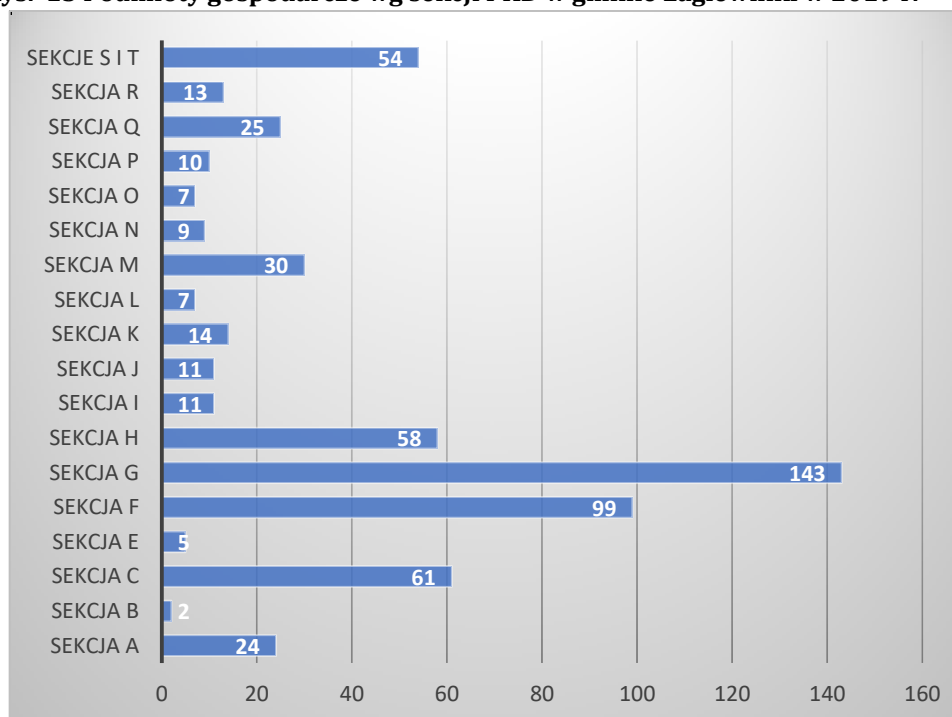
Tab. 19 Podmioty gospodarcze w gminach powiatu dzierzoniowskiego w 2019 r. z uwzględnieniem klas wielkości.

	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Bielawa	2 920	94	15	1	0
Dzierżonów m.	4 044	141	36	2	0
Pieszycy	1 063	30	5	0	0
Piława Górna	600	18	1	0	0
Dzierżonów w.	909	18	1	0	0
Łagiewniki	561	21	2	0	0
Niemcza	496	14	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Największą część podmiotów gospodarczych w gminie Łagiewniki stanowią te działające w sferze handlu (24,5% ogółu) oraz budownictwa (17%). Po ok. 10% działalności dotyczy przetwórstwa przemysłowego, transportu i gospodarki magazynowej oraz usług.

Rys. 15 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Łagiewniki w 2019 r.

Legenda: Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Sekcja B - górnictwo i wydobywanie, Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, Sekcja F - budownictwo, Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, Sekcja J - informacja i komunikacja, Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Sekcja P - edukacja, Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna, Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, Sekcja S - Pozostała działalność usługowa, Sekcja T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Gmina Łagiewniki będąca gminą wiejską posiada dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej. Dominują gleby bardzo dobre i dobre, pszenno-buraczane. Najsłabsze gleby występują w miejscowościach Sieniawka, Ratajno, Przystronie, Ligota Wielka oraz Słupice. Najlepsze zaś w Trzebniku oraz Sieniawce - wskaźnik bonitacji gleb wynosi dla nich odpowiednio 88,1 pkt./100 oraz 64,5 pkt. Gleby V i VI klasy stanowią zaledwie 2,6% gruntów ornych w gminie, gleby klas I-III - 82,8%. W północno-wschodniej części gminy występują gleby pszenne bardzo dobre - tzw. czarne ziemie wrocławskie. Rolnicy uprawiają tu w szczególności ziemniaki, buraki oraz pszenicę. W dość bliskiej okolicy funkcjonują zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, m.in. cukrownie w Strzelinie i Świdnicy, McCain Poland, Cargill Poland, które stanowią odbiorców powyższych upraw.

Tab. 20 Klasy bonitacyjne użytków rolnych w gminie Łagiewniki.

Klasy gleb	Powierzchnia/udział	Grunty orne	Użytki rolne
I	ha	717,43	-
	%	8,6	-
II	ha	2084,99	101,51
	%	25,1	14,1
III	ha	4087,55	383,91
	%	49,1	53,3
IV	ha	1213,23	181,74
	%	14,6	25,3
V	ha	197,74	44,14
	%	2,4	6,1
VI	ha	16,50	8,38
	%	0,2	1,2

Źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łagiewniki*, s. 95.

Średnia wielkość gospodarstw rolnych w gminie to 6,3 ha, przy czym ponad połowę stanowią te o powierzchni do 5 ha. Zatem mimo dobrych warunków glebowych, gospodarstwa są niewielkie i nie stanowią głównego źródła utrzymania dla gospodarstw domowych. Tylko 6 gospodarstw ma powierzchnię przekraczającą 100 ha (w Jaźwinie, Ligocie Wielkiej, Łagiewnikach, Przystroniu i Sokolnikach). Ich łączna wielkość to 1/5 ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w gminie. Najwięcej, po ponad 100 gospodarstw, znajduje się w Jaźwinie, Olesznej i Słupicach.

5. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Obsługą sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zajmuje się Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o. w Łagiewnikach. Spółka powstała w maju 2013 r. z przekształcenia zakładu budżetowego.

W jej zarządzie znajduje się 91,5 km sieci wodociągowej, ok. 1430 przyłączy wodociągowych oraz 9,8 km sieci kanalizacyjnej. Prawie 90% mieszkańców gminy podłączono do sieci wodociągowej, natomiast niecałe 50% do kanalizacji. W obu przypadkach sytuacja w gminie jest mniej korzystna niż średnia dla powiatu dzierzoniowskiego, zwłaszcza różnica wyraźna jest w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Tab. 21 Korzystający z instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych w % ogółu ludności w 2018 r.

	wodociąg	kanalizacja
powiat dzierzoniowski	94,1%	71,7%
gmina Łagiewniki	89,3%	47,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Sieć wodociągowa w gminie Łagiewniki zasilana jest z ujęć w Białobrzeziu (gmina Kondratowice) oraz Sieniawce. Z pierwszego z wymienionych ujęć woda trafia do miejscowości: Domaszów, Ligota Wielka, Łagiewniki, Młynica, Oleszna, Przystronie, Radzików, Ratajno, Sienice, Słupice, Sokolniki i Trzebnik. Przy Stacji Uzdatniania Wody w Sieniawce istnieje również zbiornik wody czystej, a w Jaźwinie przepompownia wody pitnej. Do wodociągu zasilanego z ujęcia w Sieniawce podłączone są wsie: Janczowice, Jaźwina, Kuchary, Mniowice i Stoszów. Do sieci nie podłączono tylko przysiółka Uliczno, w którym mieszkańcy czerpią wodę z przydomowych studni.

Sieć kanalizacji sanitarnej znajduje się tylko w miejscowościach Łagiewniki, Oleszna i Sokolniki. W gminie funkcjonują również oczyszczalnie ścieków w Łagiewnikach i Sokolnikach. Oczyszczalnia w Łagiewnikach ma charakter mechaniczno-biologiczny. Ze względu na to, że - zgodnie z projektem - miała służyć zarówno do celów bytowych, jak i do oczyszczania ścieków z cukrowni, posiada dość dużą przepustowość. Ścieki są przekazywane do tej oczyszczalni przez dwie przepompownie zlokalizowane przy ul. Słowiańskiej i Wrocławskiej. Po oczyszczeniu trafiają do Ślęzy. Obiekt w Sokolnikach również ma charakter mechaniczno-biologiczny i obsługuje miejscowości Sokolniki i Oleszna. Oczyszczone ścieki trafiają do potoku Oleszna.

System kanalizacji deszczowej opiera się na grawitacyjnym spływie wód powierzchniowych do rowów melioracyjnych i lokalnych ścieków wodnych. Kanały kanalizacji deszczowej są ułożone przede wszystkim wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

Gospodarka odpadami

Zbiórką odpadów na terenie gminy również zajmuje się ZUK sp. z o.o. w Łagiewnikach z zastosowaniem selektywnej zbiórki odpadów. W 2019 r. z mieszane odpady komunalne oraz odpady biodegradowalne z terenu gminy odbierane były z częstotliwością dwa razy w miesiącu. Odpady zebrane selektywnie odbierane były raz w miesiącu, w workach z podziałem na szkło, papier, opakowania wielomateriałowe, tworzywa sztuczne, popiół, biodegradowalne. W okresie

jesiennozimowym zapewniano odbiór raz w miesiącu, w okresie wiosennoletnim 2 razy. Należy nadmienić, że 90% mieszkańców gminy, którzy złożyli tzw. deklaracje śmieciowe, sortuje odpady. Spośród odpadów komunalnych wydziela się „odpady problemowe”, tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, zielone i biodegradowalne – kuchenne, metale, przeterminowane leki i chemikalia (farby, rozpuszczalniki), baterie i akumulatory, opony samochodów osobowych, odpady budowlane i rozbiórkowe. Ich przyjmowaniem zajmuje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Łagiewnikach.

Infrastruktura drogowa

Na układ drogowy gminy składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Najważniejszą trasą przecinającą teren gminy (w jej wschodniej części) jest droga krajowa nr 8 z Wrocławia do Kudowy-Zdroju. Stanowi ona odcinek międzynarodowego korytarza transportowego E67. Po przeprowadzeniu części prac koncepcyjnych oraz spotkań informacyjnych w gminach (w maju 2019 r. w gminie Łagiewniki), Rada Ministrów zdecydowała o wpisaniu tej drogi do wykazu dróg ekspresowych i autostrad. Mieszkańcy gminy obawiali się o zmniejszenie rekreacyjnego znaczenia zbiornika na zaporze po przyjęciu jednego z proponowanych przebiegów trasy, a także brak rozwiązania problemu transportu ciężkiego przecinającego gminę w kierunku wschód-zachód. Wśród przedstawionych wniosków pojawiły się te dotyczące: zwiększenia odległości drogi od zabudowań, ochrony mieszkańców przed hałasem drogowym, poprawy obsługi komunikacyjnej pól, prowadzenia drogi po gruntach Skarbu Państwa, odciążenia Łagiewnik z kierunku Kłodzka, Dzierżoniowa i Świdnicy, zapewnienia utrzymania ciągłości drogi gminnej 117269D, łączącej Przystronie i Łagiewniki, ominięcia wysypiska śmieci czy uwzględnienia budowy zbiornika retencyjnego Ratajno na potoku Krzywula. Najwięcej głosów mieszkańcy miny oddali na wariant D2 (121 głosów, tj. 71,6% wszystkich oddanych). Prace koncepcyjne mają zakończyć się do 2021 r.

Druga droga krajowa biegnąca przez teren gminy ma numer 39 i łączy DK8 w Łagiewnikach z DK11 w Baranowie (okolice Kępna). Prowadzi przez Strzelin, Wiązów, Brzeg i Namysłów, zatem przecina 3 województwa (dolnośląskie, opolskie, wielkopolskie). Jedyną drogą wojewódzką na terenie gminy jest droga nr 384, łącząca Nową Rudę (a przez to drogi wojewódzkie 381 i 385) z Łagiewnikami. Wykorzystują ją w dużym stopniu samochody ciężarowe.

Przez gminę przebiega też 12 dróg powiatowych: 1989D Oleszna - Piotrówek; 2028D Łagiewniki - Oleszna - Sulistrowice; 2878D Sieniawka - Janczowice - Jaźwina - Książnica; 3010D Roztocznik - Stoszów - Słupice; 3012D Jaźwina - Uciechów; 3013D Dębowa Góra - Ligota Wielka - Ratajno - Oleszna; 3014D Jaźwina - Uliczno - Słupice - Młynica; 3020D DK8 - Sokolniki - Piotrówek; 3022D Łagiewniki - Sienice; 3023D Ligota Wielka - Przystronie; 3024D DK8 - Sienice; 3030D DK8 - Trzebnik.

Ponadto w gminie występuje gęsta sieć dróg gminnych o długości prawie 77 km. Ponad połowę z nich (42 703 m, tj. 55,5%) stanowią drogi o nawierzchni gruntowej, natomiast drogi asfaltowe stanowią 38,2%. W ciągu tych dróg znajduje się 25 mostów i kładek.

Tab. 22 Drogi gminne w gminie Łagiewniki.

Numer drogi	Początek drogi	Koniec drogi	Długość [mb]	Rodzaj nawierzchni
117211 D	DK8	droga polna, dz. nr 203	750	grunt, asfalt
117212 D	droga powiatowa 3030D	droga gminna 117211 D	680	bruk, asfalt
117213 D	DK8	droga powiatowa 3030D	1687	bruk, asfalt, grunt
117214 D	droga powiatowa 2028D	droga powiatowa nr 3020D	2798	asfalt, grunt
117215 D	DK8	tory kolejowe PKP	375	grunt
117216 D	DK8	droga gminna 117211 D	510	grunt, asfalt
117217 D	DK8	tory kolejowe PKP	709	grunt
117218 D	DK39	DK39	505	asfalt, grunt
117219 D	DK8	DK39	595	asfalt, grunt
117220 D	DK39	droga gminna 117221 D	290	asfalt, grunt
117221 D	DK39	potok Krzywula, dz. nr 446/2	166	asfalt, grunt
117222 D	DK8	potok Krzywula, dz. nr 492/1	755	asfalt, tłuczeń
117223 D	DK8	dz. nr 106, Łagiewniki	490	asfalt, tłuczeń, grunt,
117269 D	droga gminna	droga powiatowa	3056	asfalt

	117224 D	3023D		
117270 D	droga powiatowa 3030 D	droga gminna 117216 D	1119	asfalt
117371 D	DW 384	DW 384	1923	asfalt

Źródło: opracowanie własne.

Infrastruktura kolejowa

Przez teren gminy będą dwie linie kolejowe. Pierwsza, o numerze 319 (wcześniej nr 304, zaś nr 319 należał do linii Lubin Górniczy - Chocianów), łączy Brzeg z Łagiewnikami (m.in. przez Wiązów, Strzelin, Kondratowice). Ostatni odcinek linii został zamknięty dla ruchu przed 2013 r. Obecnie działa odcinek Brzeg - Małujowice dla ruchu towarowego oraz trwa remont odcinka Strzelin - Kondratowice w celu umożliwienia wywozu kruszyw. Druga linia to 310 między Kondratowicami a Piławą Górną (przez Jordanów Śląski, Łagiewniki, Niemcę, Przerzeczyn-Zdrój). Linię zamknięto dla ruchu w 2002 r. W 2019 r. została przejęta przez samorząd województwa, który planuje przywrócić ruch kolejowy do Niemczy.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Łagiewniki nie posiada przewodowej sieci gazowej, jednak przez jej teren przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 Wrocław - Ząbkowice Śląskie. W przyszłości będzie możliwa gazyfikacja wsi Łagiewniki i Oleszna gazem GZ – 50 wg PN-87/C-96001 w oparciu o koncepcję gazyfikacji opracowaną przez BPG „Gazoprojekt” Wrocław. Przewiduje ona budowę sieci rozdzielczej średniego ciśnienia w Łagiewnikach i Olesznej, zasilanej ze stacji redukcyjno-pomiarowej I° 6,3/0,4 MPa o przepustowości 2000 nm³/h, która będzie zlokalizowana we wschodniej części Łagiewnik. Gaz doprowadzany byłby do niej z projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia DN100, podłączonego do istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300; 6,3 MPa, relacji Wrocław - Ząbkowice Śl. Rozprowadzenie gazu planuje się przy pomocy gazociągów średniego ciśnienia wykonanych z rur polietylenowych. W terenie zabudowanym gazociągi będą układane w pasie drogowym, w poboczach i pasach zieleni. Docelowo gazyfikacja gminy nastąpi w II etapach: I - wsie w sąsiedztwie gazociągu wysokiego ciśnienia, tj. Łagiewniki, Trzebnik, Radzików, Sokolniki, Oleszna, Sienice, Przystronie, II - pozostałe wsie gminy¹⁸.

Zaopatrzenie w ciepło

Mieszkańcy gminy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, nie funkcjonuje sieć ciepłownicza.

¹⁸ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łagiewniki, s. 23.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina jest w pełni zelektryfikowana. W południowo-wschodniej części gminy biegnie sieć wysokiego napięcia o mocy 110 kV, natomiast najważniejszą siecią zasilającą miejscowości w gminie jest napowietrzna sieć średniego napięcia 20 kV. Stan sieci zarządzanej przez Tauron można ocenić jako dobry. Z głównych linii zasilane są 53 stacje transformatorowe. W niewielkim stopniu w gminie pozyskuje się prąd z odnawialnych źródeł energii. Energię produkuje istniejąca od 2012 r. biogazownia w Łagiewnikach. Jej moc wynosi 0,66 MW, a do produkcji wykorzystuje kiszonkę z kukurydzy oraz wysłodki buraczane - w 2 silosach odbywa się fermentacja beztlenowej „kiszonki” oraz procesy pofermentacyjne.

Mieszkalnictwo

Gmina posiada udziały we własności 207 budynków, w tym 27 mieszkalnych. W skład gminnego zasobu nieruchomości wchodzi budynki będące w całości własnością Gminy, jak również gminne lokale mieszkalne i pomieszczenia przynależne w budynkach, w których funkcjonują wspólnoty mieszkaniowe:

- w Łagiewnikach - 13 lokali mieszkalnych, w tym 2 socjalne,
- w Olesznej - 4 lokale mieszkalne,
- w Sokolnikach - 5 lokali mieszkalnych, w tym 1 socjalny,
- w Radzikowie - 3 mieszkania komunalne,
- w Jaźwinie - 3 lokale mieszkalne,
- w Ligocie Wielkiej - 1 lokal mieszkalny,
- w Stoszowie - 1 lokal mieszkalny i 1 dom jednorodzinny,
- w Sieniawce - 1 lokal mieszkalny niezamieszany, do całkowitego remontu lub sprzedaży.

Łącznie w skład gminnego zasobu komunalnego wchodzi 31 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 1 364,93 m², 3 lokale socjalne o łącznej powierzchni 131,25 m² oraz dom jednorodzinny o powierzchni 78 m². Przeciętna wielkość mieszkania to zatem 40 m². Ponadto do zasobu wchodzi lokal użytkowy o powierzchni 119,11 m².

Telekomunikacja

Sieć telekomunikacyjna obejmuje teren całej gminy. W większości stanowi ją linia napowietrzna oraz kablowa. Od strony Kondratowic przez Jaźwinę, Janczowice, Mniowice, Łagiewniki, Radzików i Sienice biegnie sieć światłowodowa. Występują tu również dwie linie radiowe relacji RTCN Ślęza - SLR Czarna Góra oraz RTCN Ślęza - SLR Góra Św. Anny.

6. Planowanie przestrzenne

Przy realizacji funkcji mieszkaniowej ważne jest utrzymanie dbałości o zachowanie zasobów kulturowych. Zaleca się w związku z tym ograniczenie możliwości budowy nowych domów wzdłuż ciągów komunikacyjnych w sposób powodujący przedłużenie istniejących wsi. Wiąże się to również z ochroną walorów przyrodniczych gminy, gdyż taka rozbudowa miejscowości może wpływać negatywnie na migracje zwierząt. Nowe budynki powinny powstawać z dala od cieków wodnych, aby zapobiegać ich podtopieniom.

Realizacja funkcji przemysłowej w gminie jest możliwa przede wszystkim w pobliżu drogi krajowej nr 8, tj. w miejscowościach: Przystronie, Łagiewniki, Trzebnik i Radzików. Teren pod ewentualną większą działalność występuje w Jaźwinie. Działalność usługowa w naturalny sposób wiąże się z terenami z zabudową mieszkaniową oraz bliskością szlaków komunikacyjnych.

Na terenie gminy ustalono ochronę gruntów wysokich klas bonitacyjnych poprzez wprowadzenie zakazu inwestycji o charakterze nierolniczym poza terenami wskazanymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy pod rozwój takich funkcji. Preferowana jest produkcja zbóż i upraw przemysłowych oraz hodowla bydła. W obrębie otuliny Śłęzańskiego Parku Krajobrazowego należy promować rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz stosujących proekologiczne środki i technologie produkcji rolnej.

Obecnie w gminie funkcjonują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- obejmujący teren działek nr 1/6 i 1/7 AM5 położonych w obrębie Trzebnik, zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Łagiewniki nr XXIV/217/05 z dnia 28.09.2005 r.,
- mpzp wsi Łagiewniki wraz z częścią gruntów wsi Przystronie, zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Łagiewniki nr XXX/217/2002 z dnia 29.04.2002 r. oraz zmiany: 1) zatwierdzona uchwałą Rady Gminy Łagiewniki nr XXXI/256/06 z dnia 09.08.2006 r. i 2) w postaci UCHWAŁA NR XV/85/07 RADY GMINY ŁAGIEWNIKI z dnia 28-grudnia-2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łagiewniki oraz części gruntów wsi Przystronie, 3) UCHWAŁA NR XXV/157/08 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 30 grudnia 2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łagiewniki oraz części gruntów wsi Przystronie, 4) Uchwała nr XV/116/15 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łagiewniki oraz części gruntów wsi Przystronie,

- UCHWAŁA NR XXXI/230/17 RADY GMINY ŁAGIEWNIKI z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łagiewniki oraz części gruntów wsi Przystronie – część B,
- Uchwała Nr XII/84/15 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 24 września 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Ligota Wielka,
- Uchwała Nr IV/67/15 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Słupice,
- mpzp dla części przysiółka Janczowice, zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Łagiewniki nr XXVIII/202/01 z dnia 27.12.2001 r.,
- Uchwała Nr XVII/124/16 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Trzebnik,
- Uchwała Nr IX/66/15 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Jaźwina,
- Uchwała Nr VIII/54/15 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 16 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Janczowice.

Załącznik nr 2.

Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki

Niniejszy dokument został opracowany w związku z tym, że dobiegł końca okres obowiązywania *Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki*, przyjętej Uchwałą nr LIII/338/14 Rady Gminy Łagiewniki z dnia 26 czerwca 2014 r. W toku procesu badawczego posługiwano się następującymi kryteriami ewaluacyjnymi:

- trafnością, pozwalającą ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom,
- przewidywaną skuteczność, określającą, czy założone cele mogą zostać osiągnięte i w jakim stopniu mogą zostać zrealizowane.
- przewidywaną efektywność, czyli stosunek przewidywanych nakładów (zasoby finansowe, ludzkie, czas) do uzyskanych wyników i rezultatów.

Wśród najistotniejszych problemów gminy należy wymienić:

- lokalne podtopienia związane z wylewaniem potoków i cieków wodnych w czasie większych opadów deszczu oraz złym stanem technicznym rowów melioracyjnych,
- niski stopień skanalizowania gminy,
- odbiegające od średniej powiatu wyniki uczniów na sprawdzianie ósmoklasisty z języka angielskiego,
- stosunkowo wysoki poziom bezrobocia długotrwałego,
- organizację konkursów na realizację zadań publicznych w wąskim zakresie (głównie sport i kultura fizyczna),
- niedostateczną liczbę miejsc przedszkolnych,
- zły stan infrastruktury publicznej (drog, chodników, obiektów),
- zły stan części infrastruktury społecznej, uniemożliwiający poszerzenie oferty kulturalnej,
- małą liczbę wyznaczonych szlaków turystycznych,
- słabą promocję turystyczną gminy,
- słabe połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy.

W związku z wymienionymi problemami, wyodrębniono dwa cele strategiczne, obejmujące wymiar społeczny, gospodarczy i przestrzenny. W związku z występowaniem lokalnych podtopień zaproponowano działania zmierzające do utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych na terenie gminy. Zwiększeniu stopnia skanalizowania gminy mają służyć działania ukierunkowane na rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej czy promocję przydomowych oczyszczalni ścieków. Za bardzo istotny kierunek uznano realizację projektów edukacyjnych, które przełożą się na poprawę wyników na sprawdzianie ósmoklasisty. Pośrednio

ten kierunek wpływa również na rozwiązanie problemu wysokiego poziomu bezrobocia, bowiem lepsze wyniki w nauce na poziomie szkoły podstawowej spowodują możliwość podjęcia edukacji na poziomie średnim w lepszych placówkach i zdobycie zawodu pozwalającego na życie w dobrych warunkach. Dodatkowo wskazano jako istotny kierunek przeciwdziałanie wszelkim formom wykluczenia społecznego. Zalecono także rozszerzenie zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi i ich szersze włączenie w realizację celów i polityki gminnej, przy wykorzystaniu ich zasobów. W gminie odnotowuje się pozytywne zjawisko dodatniego przyrostu naturalnego oraz rosnącej „bazy” demograficznej, jaką stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym. Między innymi z tego względu niezbędna jest poprawa stanu infrastruktury społecznej, np. placówek kultury, zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych, umożliwiające rozwój oferty świadczonych przez nie usług. Problem stanowi również uboga infrastruktura turystyczna, która musi zostać rozbudowana pod kątem różnego rodzaju aktywności, a także w sposób niezagrażający środowisku naturalnemu.

Przyjęte jako baza planowania cele strategiczne i kierunki działań, wynikające z diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy, można potraktować jako spójny i powiązany ze sobą zestaw postulatów rozwojowych. Poszczególne z nich, często na zasadzie sprzężenia zwrotnego, oddziałują na siebie, wzmacniając oddziaływanie i na zasadzie synergii prowadzą do osiągnięcia pożądanego efektu rozwojowego. Liczba wymiarów polityki publicznej w gminie została ograniczona, tak aby prowadzone działania mogły być rzeczywiście realizowane i aby można było się skoncentrować na najistotniejszych.

Skuteczność działań podejmowanych na podstawie założeń Strategii będzie mierzona w ramach systemu monitoringu. Ewaluacja obejmuje odniesienie się do wskaźników analizowanych w diagnozie strategicznej. Monitoring zaś nawiązuje do kierunków działań. Pierwsze podejście jest szersze, ponieważ skupia się na całościowej zmianie, a należy pamiętać, że Strategię tak naprawdę realizują nie tylko samorząd gminny i jednostki organizacyjne gminy, ale także inne podmioty, które na terenie danej gminy prowadzą działalność. Z tego względu bardziej istotne jest przeanalizowanie i porównanie wskaźników, dzięki którym zdiagnozowano problemy. Dzięki takiemu podejściu również realizacja Strategii ma szansę być efektywna. Zaangażowanie różnych podmiotów, których działalność opiera się na innych formach organizacyjnych, innych źródłach finansowania, daje szansę na dywersyfikację podejmowanych działań, a tym samym maksymalizację ich efektywności. Ze względu na to, że w dokumencie nie określono konkretnych projektów (inwestycyjnych czy społecznych), nie ma możliwości określić, czy nakłady finansowe pozwolą na osiągnięcie celów.

Spis rysunków

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji - Ligota Wielka.....	15
Rys. 2 Obszar strategicznej interwencji w Łagiewnikach.	16
Rys. 3 Obszar strategicznej interwencji - Sieniawka.....	17
Rys. 4 Obszar strategicznej interwencji w miejscowości Jażwina.....	18
Rys. 5 Obszar strategicznej interwencji Sokolniki.....	19
Rys. 6 Przygraniczny obszar funkcjonalny na tle województwa dolnośląskiego.....	20
Rys. 7 Sudecki Obszar Funkcjonalny na tle województwa dolnośląskiego.....	21
Rys. 8 Liczba mieszkańców gminy Łagiewniki w latach 2017-2019 z uwzględnieniem osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	46
Rys. 9 Udział kobiet oraz osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych w 2019 r. w gminach powiatu dzierzoniowskiego [%].....	52
Rys. 10 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.....	54
Rys. 11 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 r.....	55
Rys. 12 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Łagiewniki w 2019 r.....	62
Rys. 13 Proponowane warianty drogi S8 na odcinku Magnice - Kłodzko.....	66

Spis tabel

Tab. 1 Analiza SWOT dla gminy Łagiewniki.....	5
Tab. 2 Powiązanie celów strategicznych i kierunków działań dla gminy Łagiewniki z wymiarem społecznym, gospodarczym i przestrzennym polityki jst.....	12
Tab. 3 Zgodność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Łagiewniki z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	35
Tab. 4 Wskaźniki monitoringu realizacji kierunków działań strategicznych.....	37
Tab. 5 Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Łagiewniki w 2019 r.....	40
Tab. 6 Obiekty zabytkowe w gminie Łagiewniki.....	41
Tab. 7 Ruch naturalny ludności w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.....	47
Tab. 8 Liczba mieszkańców miejscowości w gminie Łagiewniki w latach 2017-2019.....	47
Tab. 9 Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2019 r. w gminach powiatu dzierzoniowskiego.....	50
Tab. 10 Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2019 r. w szkołach prowadzonych przez Gminę Łagiewniki.....	50
Tab. 11 Liczba bezrobotnych w gminach powiatu dzierzoniowskiego w latach 2017-2019.....	51
Tab. 12 Liczba bezrobotnych kobiet oraz osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019 w powiecie dzierzoniowskim i gminie Łagiewniki.....	51
Tab. 13 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-2019.....	54
Tab. 14 Osoby, którym przyznano świadczenie w latach 2017-2019 w gminie Łagiewniki.....	55
Tab. 15 Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Łagiewniki.....	56
Tab. 16 Dane dotyczące czytelnictwa w gminie Łagiewniki w 2019 r.....	59
Tab. 17 Świetlice i sale wiejskie w gminie Łagiewniki.....	60
Tab. 18 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w gminach powiatu dzierzoniowskiego w latach 2017-2019.....	61
Tab. 19 Podmioty gospodarcze w gminach powiatu dzierzoniowskiego w 2019 r. z uwzględnieniem klas wielkości.....	62
Tab. 20 Klasy bonitacyjne użytków rolnych w gminie Łagiewniki.....	63
Tab. 21 Korzystający z instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych w % ogółu ludności w 2018 r.....	64
Tab. 22 Drogi gminne w gminie Łagiewniki.....	67